

โครงการศึกษาการจัดทำ Model การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคม ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ **ระเบียงเศรษฐกิจภายในกรอบ GMS** เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
เอกสารประกอบการสัมมนา ชุดที่ 1

โครงการศึกษาจัดทำ Model การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว

1. บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจโลก โครงสร้างประชากร เทคโนโลยี ทำให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายมากขึ้นในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจทั้งระบบ เพื่อยกระดับการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ตามยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน จึงได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาคการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ทั้งในภาคเกษตร อุตสาหกรรม บริการ และการท่องเที่ยว มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพภายในด้านโครงข่ายคมนาคม ในพื้นที่เขตเมืองและเชื่อมโยง รวมถึงการพัฒนาเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนในภาคการขนส่ง

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ปัจจุบันมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วและมีโครงข่ายการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงกับประเทศเมียนมา สปป.ลาว กัมพูชา และสามารถเชื่อมโยงต่อไปเวียดนามและจีนตอนใต้ได้อย่างสะดวก โดยผ่านแนวระเบียงเศรษฐกิจการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (Greater Mekong Subregion, GMS) แนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (East - West Economic Corridor, EWEC) แนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ (North - South Economic Corridor, NSEC) ตามแนวเส้นทาง R9 R12 R3A R3B ทำให้ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเสมือนประตูเชื่อมโยงการขนส่งสินค้าและการท่องเที่ยวของประเทศ

คณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2561 ณ จังหวัดเพชรบูรณ์ นายกรัฐมนตรีได้มีข้อสั่งการให้ดำเนินการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น การปรับปรุงและพัฒนาโครงข่ายทางหลวงแผ่นดิน การพัฒนาท่าอากาศยาน การพัฒนาระบบคมนาคมทางราง โดยให้กระทรวงคมนาคมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการเร่งรัดตามขั้นตอน

คณะรัฐมนตรีในการประชุม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2561 ณ จังหวัดหนองคาย คณะรัฐมนตรีได้รับทราบผลการประชุมที่เสนอให้ศึกษาความเหมาะสมในการลงทุนระบบขนส่งแบบบูรณาการเพื่อการท่องเที่ยวและการพัฒนาเศรษฐกิจในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 โดยให้กระทรวงคมนาคมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการตามความจำเป็นเร่งด่วน

นอกจากนี้ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พ.ศ. 2564 ได้กำหนดพื้นที่ที่มีความเหมาะสมที่จะกำหนดให้เป็นระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ ประกอบด้วย พื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง - ตะวันออก และภาคใต้

สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร (สนข.) จึงได้เห็นความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดทำ Model การพัฒนาโครงข่ายระบบคมนาคมขนส่งในภาพรวมของพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ทั้งด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการบริหารจัดการ รวมถึงกฎระเบียบและการอำนวยความสะดวกเพื่อเสริมศักยภาพรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของภูมิภาคที่เชื่อมต่อกับระบบหลักของประเทศและอนุภูมิภาคตามแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ - ใต้ และแนวตะวันออก - ตะวันตก รวมทั้งการจัดทำแผนการพัฒนาด้านการคมนาคมในพื้นที่เพื่อสนับสนุนภาคการผลิต การบริการ การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และระบบโลจิสติกส์ รวมถึงสอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ตามยุทธศาสตร์ชาติ

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1) เพื่อจัดทำภาพรวมการพัฒนาและยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ที่เชื่อมโยงในแต่ละรูปแบบการขนส่งกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามระยะเวลาการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

2) เพื่อให้มีฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาระบบขนส่งและจราจรในภูมิภาค สำหรับบูรณาการการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งระดับประเทศ ระดับภาค ระดับกลุ่มจังหวัด ระดับจังหวัด รวมถึงการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

3) เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว พ.ศ. 2568 - 2580 ประกอบด้วย แผนงานแผนการลงทุน และการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในแต่ละรูปแบบการขนส่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามระยะเวลาการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

4) เพื่อจัดทำแผนบูรณาการการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย เชื่อมโยงกับภูมิภาค ประกอบด้วย โครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานการคมนาคมระดับจังหวัด ระดับกลุ่มจังหวัด ระดับภาคและการเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านและภูมิภาค โดยให้มีข้อมูลการพัฒนาการขนส่งและจราจรในเมืองภูมิภาคด้วย

ที่มา : Asian Development Bank, 2011

รูปที่ 1.2-1 แนวพื้นที่พัฒนาเศรษฐกิจตามแผนงานพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ
ในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง

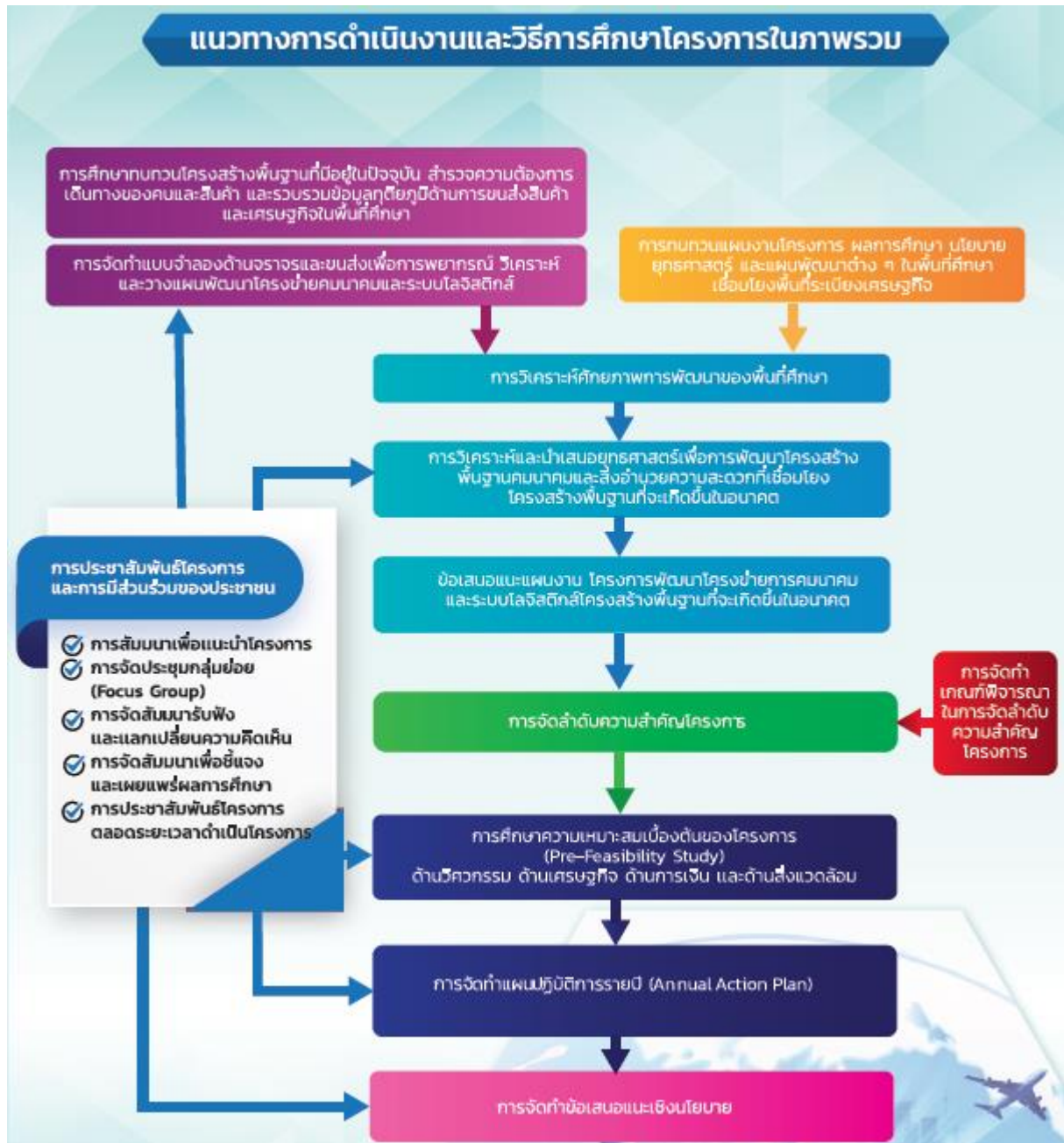
1.3 รายละเอียดการดำเนินงาน แนวทาง และวิธีการศึกษา

ในการดำเนินงานศึกษาการจัดทำ Model การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยงาน 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- **งานส่วนที่ 1 :** จัดทำภาพรวมการพัฒนาและยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ที่เชื่อมโยงในแต่ละรูปแบบการขนส่งกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามระยะเวลาการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ
- **งานส่วนที่ 2 :** จัดทำแผนงาน แผนการลงทุน และการจัดลำดับความสำคัญของการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ในแต่ละรูปแบบการขนส่งในพื้นที่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวตามระยะเวลาการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ
- **งานส่วนที่ 3 :** งานการประชาสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของประชาชน

การดำเนินงานศึกษาทั้ง 3 ส่วน เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่สามารถนำไปเป็นยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่งและระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ เชื่อมโยงกับพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภายใต้กรอบ GMS เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว และกรอบความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว รวมทั้งแผนปฏิบัติการลงทุนของโครงการ พร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญ เพื่อเพิ่มโอกาสในการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งจะช่วยให้การใช้งบประมาณด้านการคมนาคมและระบบโลจิสติกส์เกิดประโยชน์สูงสุด

ทั้งนี้ แนวทางการศึกษา ขั้นตอนต่าง ๆ แสดงดังรูปที่ 1.2-2

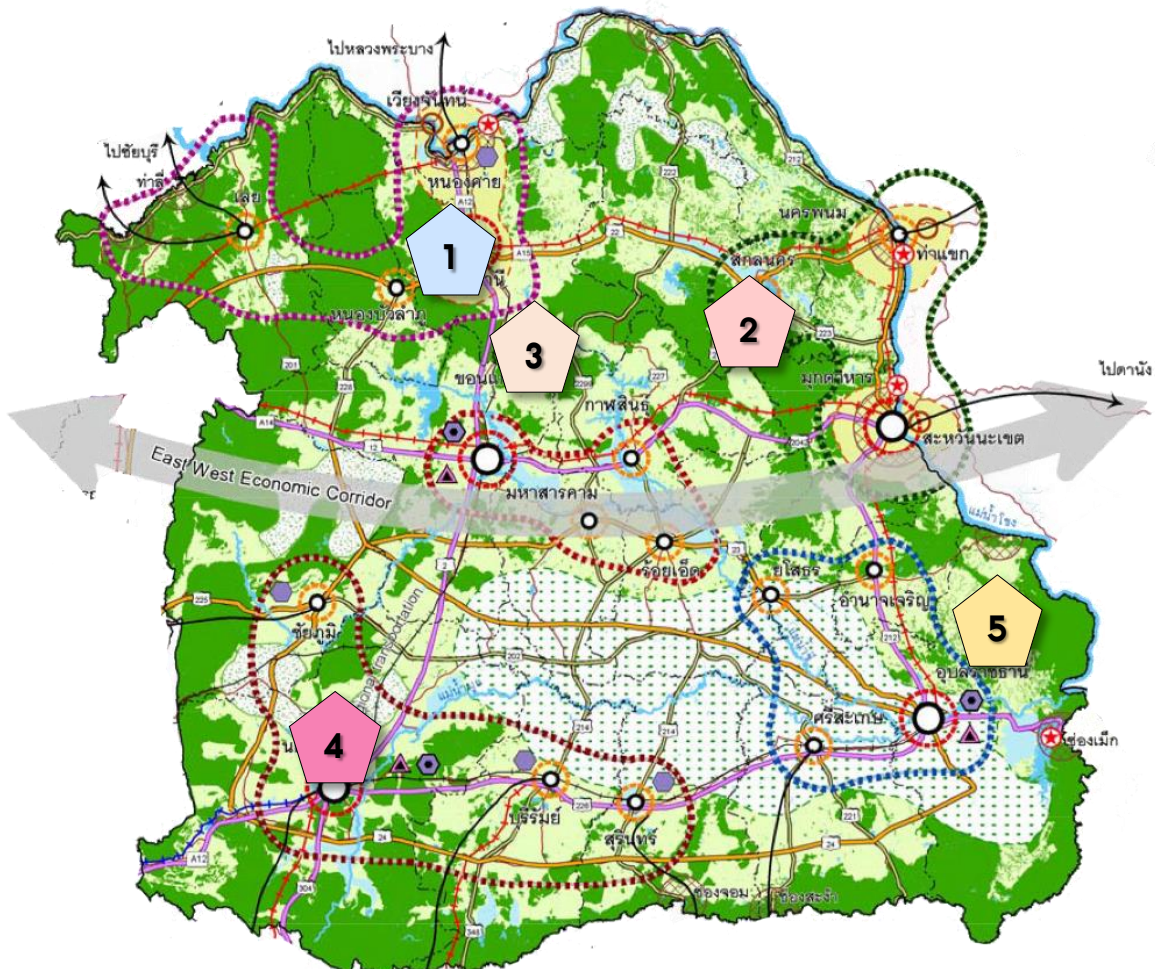

รูปที่ 1.2-2 แนวทางการดำเนินงานและวิธีการศึกษาโครงการในภาพรวม

1.4 พื้นที่ศึกษา

พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 5 พื้นที่ ดังนี้

- 1) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1 (จำนวน 5 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัด บึงกาฬ เลย หนองคาย หนองบัวลำภู และอุดรธานี
- 2) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 2 (จำนวน 3 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัด นครพนม มุกดาหาร และสกลนคร
- 3) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (จำนวน 4 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัด กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม และร้อยเอ็ด
- 4) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (จำนวน 4 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัด ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และสุรินทร์
- 5) พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2 (จำนวน 4 จังหวัด) ประกอบด้วย จังหวัด ยโสธร ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

รูปที่ 1.2-4 พื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. สรุปข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

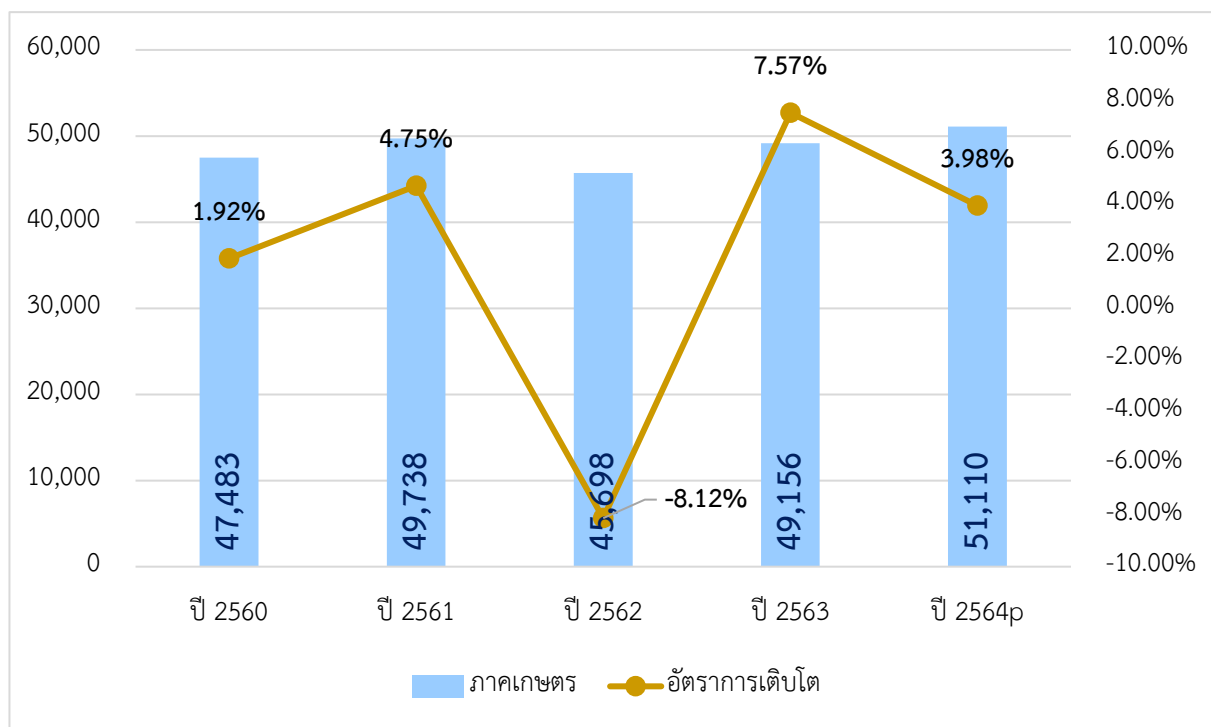
2.1 การเกษตรและผลิตภัณฑ์

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร ปี พ.ศ.2564 เท่ากับ 51,110 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ซึ่งมีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคเกษตร เท่ากับ 49,156 ล้านบาท ด้วยอัตราการเติบโตร้อยละ 3.98

ตารางที่ 2.1-1 มูลค่าด้านการเกษตรกรรมของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2564

หน่วย : ล้านบาท

สาขาการผลิต	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564p
ภาคเกษตรของกลุ่มจังหวัดฯ	47,483	49,738	45,698	49,156	51,110
อัตราการเติบโต (ร้อยละ)	1.92%	4.75%	-8.12%	7.57%	3.98%

รูปที่ 2.2-1 สัดส่วนมูลค่าด้านเกษตรกรรมของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
ช่วงปี พ.ศ. 2560 - 2564

2.1.1 ผลผลิตทางการเกษตร

ด้านเกษตรกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีพืชเศรษฐกิจหลักสำคัญ ได้แก่ ข้าวนาปี/ข้าวนาปรัง อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ยางพารา และข้าวโพดสัตว์เลี้ยง โดยแบ่งออกเป็น พืชไร่ ได้แก่ ข้าว (ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง) และมันสำปะหลัง และพืชสวน ได้แก่ ยางพารา อ้อยโรงงาน และน้ำมันปาล์ม

พืชไร่

1) ข้าว (ข้าวนาปีและข้าวนาปรัง) เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ในปี 2564 มีพื้นที่เพาะปลูกข้าว 11,923,451 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 2.89 เนื้อที่เก็บเกี่ยว 11,044,112 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นร้อยละ 0.65 นอกจากนี้ ในปี 2564 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีผลผลิตต่อไร่/พื้นที่ปลูกรวม 353 กิโลกรัม/ไร่ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี 2563 คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 2.26 โดยจังหวัดที่มีผลผลิตต่อไร่สูงที่สุดคือจังหวัดสุรินทร์ (369 กิโลกรัม/ไร่) รองลงมาได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ (358 กิโลกรัม/ไร่) จังหวัดนครราชสีมา (347 กิโลกรัม/ไร่) และจังหวัดชัยภูมิ (331 กิโลกรัม/ไร่) ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1-2 ภาพรวมพื้นที่เพาะปลูกข้าว เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิต/ไร่ ของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด/กลุ่มจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่/เนื้อที่ปลูก (กก./ไร่)	
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564
ทั่วประเทศ	69,779,604	71,355,345	67,314,347	68,568,434	30,977,600	31,140,782	444	436
ข้าวนาปี	62,437,542	63,012,636	60,093,788	60,261,293	26,423,822	25,830,336	423	410
ข้าวนาปรัง	7,342,062	8,342,709	7,220,559	8,307,141	4,553,778	5,310,446	620	637
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	39,893,516	40,557,935	38,195,311	38,702,300	13,904,238	13,420,761	349	331
ข้าวนาปี	38,593,847	38,684,085	36,908,959	36,842,965	13,190,334	12,353,057	342	319
ข้าวนาปรัง	1,299,669	1,873,850	1,286,352	1,859,335	713,904	1,067,704	549	570
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 1	11,588,413	11,923,451	10,972,515	11,044,112	3,999,533	4,208,323	345	353
ข้าวนาปี	11,499,280	11,541,311	10,887,128	10,664,563	3,955,363	3,973,862	344	344
ข้าวนาปรัง	89,133	382,140	85,387	379,549	44,170	234,461	496	614
ชัยภูมิ	1,827,681	1,911,361	1,730,429	1,611,035	652,961	632,813	357	331
ข้าวนาปี	1,814,558	1,835,990	1,718,665	1,535,979	646,020	586,449	356	319
ข้าวนาปรัง	13,123	75,371	11,764	75,056	6,941	46,364	529	615
นครราชสีมา	3,630,473	3,830,172	3,459,934	3,410,409	1,252,545	1,327,930	345	347
ข้าวนาปี	3,600,876	3,587,839	3,430,643	3,168,807	1,234,920	1,170,848	343	326
ข้าวนาปรัง	29,597	242,333	29,291	241,602	17,625	157,082	595	648
บุรีรัมย์	2,998,079	3,031,211	2,784,360	2,956,181	972,344	1,084,791	324	358
ข้าวนาปี	2,985,349	2,997,490	2,772,113	2,922,591	966,603	1,067,377	324	356
ข้าวนาปรัง	12,730	33,721	12,247	33,590	5,741	17,414	451	516
สุรินทร์	3,132,180	3,150,707	2,997,792	3,066,487	1,121,683	1,162,789	358	369
ข้าวนาปี	3,098,497	3,119,992	2,965,707	3,037,186	1,107,820	1,149,188	358	368
ข้าวนาปรัง	33,683	30,715	32,085	29,301	13,863	13,601	412	443
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนล่าง 1 ต่อ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	29.05	29.40	28.73	28.54	28.76	31.36	99.02	106.66
ข้าวนาปี	29.80	29.83	29.50	28.95	29.99	32.17	100.64	107.82
ข้าวนาปรัง	6.86	20.39	6.64	20.41	6.19	21.96	90.22	107.68
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนล่าง 1 ต่อ ทั่วประเทศ	16.61	16.71	16.30	16.11	12.91	13.51	77.74	80.87
ข้าวนาปี	18.42	18.32	18.12	17.70	14.97	15.38	81.28	84.00
ข้าวนาปรัง	1.21	4.58	1.18	4.57	0.97	4.42	79.90	96.39

ที่มา : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

2) มันสำปะหลัง เป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่ไทยเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลก มีส่วนแบ่งการตลาดในการค้าโลกถึงร้อยละ 68 สามารถทำรายได้เข้าประเทศถึงปีละ 85,000 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่จะส่งออกไปยังประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน มันสำปะหลังจึงเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอีกชนิดหนึ่งของไทย ในปี 2564 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีเนื้อที่เก็บเกี่ยวเพิ่มขึ้น เนื่องจากบางพื้นที่เกษตรกรได้ขยายปลูกมันสำปะหลังในนาข้าวหลังจากที่เก็บเกี่ยวข้าวนาปีเสร็จแล้ว ผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น และมันสำปะหลังที่ปลูกในนาข้าวเป็นมันสำปะหลังระยะสั้นและเก็บเกี่ยวก่อนครบกำหนด

ในปี 2564 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีผลผลิตรวมมันสำปะหลัง 9,985,131 ตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 50.27 ของผลผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 28.45 ของประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีผลผลิตรวม 7,961,031 ตัน คิดเป็นร้อยละ 25.43 ซึ่งปริมาณผลผลิตดังกล่าว โดยผลผลิตส่วนใหญ่มาจากจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีผลผลิตมากเป็นอันดับ 1 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ปริมาณ 4,628,006 ตัน คิดเป็นร้อยละ 55.15 ของผลผลิตกลุ่มจังหวัดฯ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ 1,847,589 ตัน จังหวัดบุรีรัมย์ 989,256 ตัน และจังหวัดนครพนม 496,180 ตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1-3 ภาพรวมพื้นที่เพาะปลูกมันสำปะหลัง เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิตต่อไร่ ของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด/กลุ่มจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่/เนื้อที่ปลูก (กก./ไร่)	
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564
ทั่วประเทศ	9,439,009	10,919,014	8,918,250	10,406,314	28,999,122	35,094,485	3,072	3,214
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	5,337,074	6,080,383	4,957,392	5,733,595	16,253,447	19,863,491	3,045	3,267
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1	2,672,506	3,118,154	2,450,324	2,809,990	7,961,031	9,985,131	2,979	3,202
ชัยภูมิ	735,629	894,588	648,646	731,837	1,847,589	2,533,502	2,512	2,832
นครราชสีมา	1,524,187	1,676,987	1,398,488	1,548,240	4,628,006	5,507,286	3,036	3,284
บุรีรัมย์	277,546	387,601	268,186	373,106	989,256	1,394,821	3,564	3,599
สุรินทร์	135,144	158,978	135,004	156,807	496,180	549,522	3,671	3,457
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนล่าง 1 ต่อ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	50.07	51.28	49.43	49.01	48.98	50.27	97.82	98.02
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนล่าง 1 ต่อ ทั่วประเทศ	28.31	28.56	27.48	27.00	27.45	28.45	96.96	99.63

ที่มา : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

พืชสวน

3) ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของประเทศไทยที่มีการผลิตมากที่สุดเป็นอันดับ 1 ของโลกซึ่งประเทศไทยถือว่าเป็นผู้ผลิตและผู้ส่งออกอันดับหนึ่งของโลกจากสถานการณ์ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ถือว่าประเทศไทยยังคงเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของยางพาราโดยประเทศไทยมีพื้นที่ปลูกยางพารา มากเป็นอันดับ 2 ประมาณ 22.20 ล้านไร่ รองจากประเทศอินโดนีเซียโดยผลผลิตยางพาราส่วนใหญ่อยู่ที่ภาคใต้ รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือ

ปี 2564 ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกต้นยางพารา 24,466,804 ไร่ ลดลงจากในปี 2563 ที่มีพื้นที่เพาะปลูกต้นยางพาราที่ 24,753,253 ไร่ คิดเป็นร้อยละ -1.16 ในปี 2564 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง 1 มีผลผลิตรวมยางพารา 150,695 ตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 11.49 ของผลผลิตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 3.08 ของประเทศ ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2563 ที่มีผลผลิตรวม 144,831 ตัน คิดเป็นร้อยละ 4.05 ซึ่งปริมาณผลผลิตดังกล่าว โดยผลผลิตส่วนใหญ่มาจากจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีผลผลิตมากเป็นอันดับ 1 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ปริมาณ 66,143 ตัน คิดเป็นร้อยละ 43.89 ของผลผลิตกลุ่มจังหวัดฯ รองลงมา ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ 44,048 ตัน จังหวัดชัยภูมิ 25,233 ตัน และจังหวัดนครราชสีมา 15,271 ตัน ตามลำดับ

ตารางที่ 2.1-4 ภาพรวมพื้นที่เพาะปลูกยางพารา เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิต/ไร่ ของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด/กลุ่มจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่/เนื้อที่ปลูก (กก./ไร่)	
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564
ทั้งประเทศ	24,753,253	24,466,804	21,984,446	21,975,567	4,859,666	4,892,451	196	200
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	6,246,548	6,229,741	5,848,242	5,853,295	1,273,928	1,311,533	204	211
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1	770,783	759,780	710,272	702,041	144,831	150,695	188	198
ชัยภูมิ	123,334	123,167	117,255	118,224	24,286	25,233	197	205
นครราชสีมา	88,005	85,087	79,731	76,766	15,005	15,271	171	179
บุรีรัมย์	311,203	304,273	295,525	289,610	64,375	66,143	207	217
สุรินทร์	248,241	247,253	217,761	217,441	41,165	44,048	166	178
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนล่าง 1 ต่อ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12.34	12.20	12.15	11.99	11.37	11.49	92.13	94.21
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนล่าง 1 ต่อ ทั้งประเทศ	3.11	3.11	3.23	3.19	2.98	3.08	95.71	99.19

ที่มา : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

4) ปาล์มน้ำมัน เป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งของประเทศมีพื้นที่เพาะปลูกในปี 2564 จำนวน 6,296,151 ไร่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีพื้นที่ปลูกในปี 2564 จำนวน 248,634 ไร่ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีเนื้อที่ยืนต้น 26,000 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.43 ของประเทศ และร้อยละ 11.17 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในปี 2564 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีเนื้อที่ให้ผลผลิตรวม 26,000 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปี 2563 ซึ่งมีเนื้อที่ให้ผลผลิตรวม 24,788 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 4.89 โดยเนื้อที่ให้ผลผลิตส่วนใหญ่มาจากจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีเนื้อที่ให้ผลผลิต 9,685 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 37.25 ของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 รองลงมาได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ 6,922 ไร่ จังหวัดสุรินทร์ 5,160 ไร่ และจังหวัดชัยภูมิ 4,233 ไร่

ตารางที่ 2.1-5 ภาพรวมพื้นที่เพาะปลูกปาล์มน้ำมัน เนื้อที่เก็บเกี่ยว ผลผลิต และผลผลิต/ไร่ ของกลุ่มจังหวัดฯ

จังหวัด/กลุ่มจังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)		เนื้อที่เก็บเกี่ยว (ไร่)		ผลผลิต (ตัน)		ผลผลิตต่อไร่/เนื้อที่ปลูก (กก./ไร่)	
	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2564
ทั่วประเทศ	6,221,870	6,296,151	5,870,772	6,033,736	16,221,974	16,903,728	2,607	2,685
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	250,740	248,634	217,473	232,813	301,073	339,723	1,201	1,366
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1	30,839	28,888	24,788	26,000	35,571	42,353	1,153	1,466
ชัยภูมิ	5,576	5,469	4,272	4,233	7,294	7,740	1,308	1,415
นครราชสีมา	11,598	10,377	8,319	9,685	11,907	16,533	1,027	1,593
บุรีรัมย์	8,082	7,801	6,879	6,922	10,357	11,498	1,281	1,474
สุรินทร์	5,583	5,241	5,318	5,160	6,013	6,582	1,077	1,256
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนล่าง 1 ต่อ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	12.30	11.62	11.40	11.17	11.81	12.47	96.06	107.30
สัดส่วนกลุ่มจังหวัดฯ ตอนล่าง 1 ต่อ ทั่วประเทศ	0.50	0.46	0.42	0.43	0.22	0.25	44.24	54.61

ที่มา : สำนักเศรษฐกิจการเกษตร

2.2 การอุตสาหกรรม

2.2.1 สภาพปัจจุบัน

จากข้อมูลของจังหวัดในกลุ่มจังหวัดฯ ในปี พ.ศ. 2564 พบว่า กลุ่มจังหวัดฯ มีจำนวนโรงงานทุกประเภท รวม 2,707 โรงงาน ลดลงจากปีก่อนที่มี จำนวน 2,820 โรงงาน (ลดลง 113 โรงงาน) ส่วนจำนวน

เงินทุนในปี พ.ศ.2564 มีจำนวนเงินลงทุนรวมทั้งกลุ่มจังหวัด จำนวน 372,809.04 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี
ก่อนที่มี 368,735.45 ล้านบาท (เพิ่มขึ้น 4,073.59 ล้านบาท)

จังหวัดในกลุ่มจังหวัดฯ โดยเฉพาะจังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุด
ในกลุ่มจังหวัดฯ และมีจำนวนมากเกินครึ่งหนึ่งของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดของกลุ่มจังหวัดฯ และมี
แนวโน้มที่จะมีสัดส่วนมากขึ้นเรื่อย ๆ แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมในกลุ่มจังหวัดฯ เป็นอุตสาหกรรมประเภทที่
ต้องการพึ่งพาเมืองในการเลือกทำเลที่ตั้ง เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เนื่องจากมีโครงสร้าง
พื้นฐานและบุคลากรสนับสนุนที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาอุตสาหกรรม

จากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมใน 3 ช่วงปี ระหว่างปี พ.ศ.2562 – 2564
แล้ว จังหวัดในกลุ่มจังหวัดส่วนใหญ่มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมลดลง ตามสภาวะการณ์เศรษฐกิจ ที่เจอ
ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ภาคเศรษฐกิจชะลอตัว ผู้ประกอบการ และ
ผู้ลงทุนหลายรายไม่สามารถพยุงภาระค่าใช้จ่ายได้ จึงทำให้โรงงานหลายโรงงานต้องปิดตัว โดยเฉพาะจังหวัด
ชัยภูมิที่มีโรงงานปิดตัวไปหลายโรงงาน คงเหลือแต่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านเกษตร อาหาร เครื่องดื่ม
สิ่งทอ และเครื่องแต่งกาย

ตารางที่ 2.2-1 โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

กลุ่มจังหวัด/จังหวัด	โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1							
	ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		ร้อยละการเปลี่ยนแปลง ปี 2564	
	โรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (ล้านบาท)	โรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (ล้านบาท)	โรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (ล้านบาท)	โรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (ล้านบาท)
กลุ่มจังหวัดฯ	2,834	360,302.85	2,820	368,735.45	2,707	372,809.04	-4.01	1.10
นครราชสีมา	1,721	294,395.80	1,696	297,175.65	1,757	305,311.81	3.60	2.74
ชัยภูมิ	384	25,270.16	371	23,599.05	149	12,774.54	-59.84	-45.87
บุรีรัมย์	404	30,476.33	387	29,436.75	418	32,329.59	8.01	9.83
สุรินทร์	325	10,160.56	366	18,524.00	383	22,393.10	4.64	20.89

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดในกลุ่มจังหวัด

2.2.2 สถานการณ์การอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่สำคัญของกลุ่มจังหวัด ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร อาหาร เครื่องดื่ม และเครื่องแต่งกาย โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2561 – 2564 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยสัดส่วนของอุตสาหกรรมการเกษตรมีจำนวนเป็นอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมอาหาร คิดเป็นร้อยละ 34

ตารางที่ 2.2-2 ประเภทอุตสาหกรรมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ประเภท/ สาขาอุตสาหกรรม	ปี 2561		ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564	
	โรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (ล้านบาท)	โรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (ล้านบาท)	โรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (ล้านบาท)	โรงงาน (แห่ง)	เงินทุน (ล้านบาท)
การเกษตร	736	31,976.69	575	36,689.09	578	37,001.77	584	37,525.38
อาหาร	444	41,188.36	329	42,921.05	331	46,928.22	340	50,201.57
เครื่องดื่ม	37	12,420.08	24	10,702.68	25	10,711.40	26	10,719.40
สิ่งทอ	53	2,456.95	24	1,131.51	22	1,127.61	22	1,127.61
เครื่องแต่งกาย	48	2,567.77	37	1,833.55	34	1,861.55	35	1,861.92
รวม	1,318	90,609.85	989	93,277.88	990	97,630.55	1,007	101,435.88

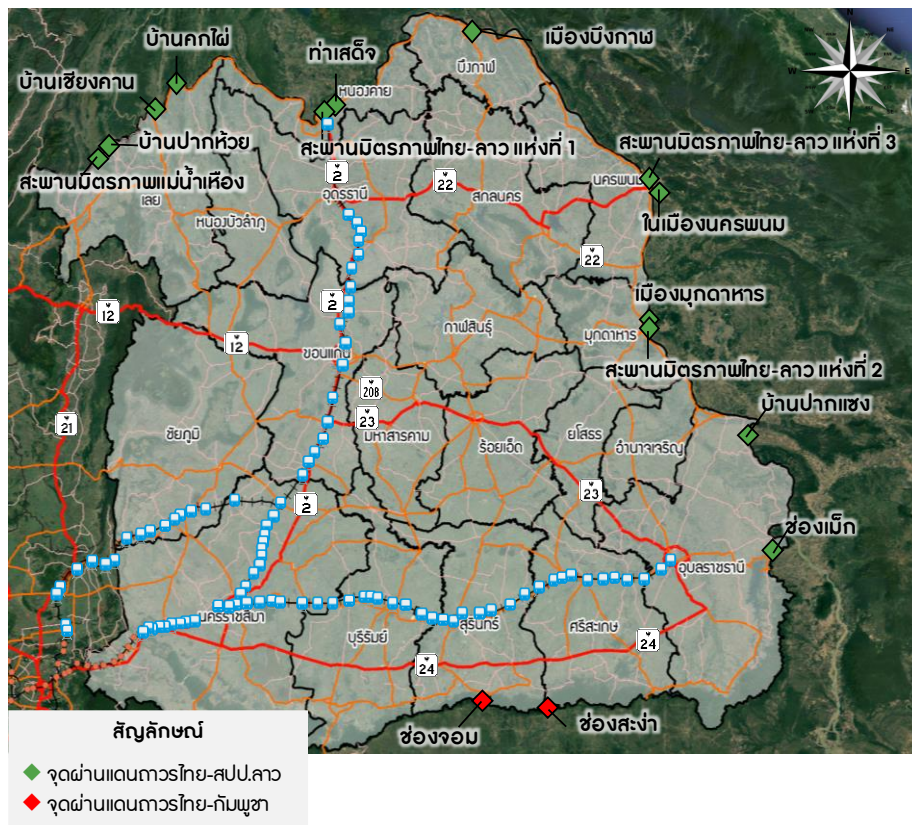
ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดในกลุ่มจังหวัด

2.3 การค้า

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เป็นกลุ่มจังหวัดที่มีศักยภาพสูงด้านการท่องเที่ยว มีความโดดเด่นเกี่ยวกับอารยธรรมขอมที่เป็นเอกลักษณ์ เนื่องจากมีจังหวัดในกลุ่มจังหวัดที่ติดชายแดนประเทศกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดบุรีรัมย์มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ณ ช่องสายตะกู ตำบลจันทบเพชร อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ และช่องจูปโกก อำเภอบ้านดงอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดอุดรธานี ราชอาณาจักรกัมพูชา ในภาพรวมพบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2558 – 2563 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนเมื่อปี พ.ศ. 2559 มูลค่าการค้ารวมเติบโตอย่างก้าวกระโดด อยู่ที่ประมาณ 602.47 ล้านบาท ซึ่งขยายตัวจากปีก่อน แต่ต่อมาเมื่อตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2560 มูลค่าการค้ารวมลดลง จนปี พ.ศ. 2561 มีมูลค่ารวมอยู่ที่ 157.47 ล้านบาท โดยเป็นผลจากการนำเข้าและการส่งออกที่ลดลง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2563 เกิดผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด – 19 มีการปิดด่านการค้าชายแดน เพื่อป้องกันการเดินทางเข้าออกและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อไวรัส ทำให้ภาคการค้า การลงทุน ชะลอตัว มีมูลค่าการค้ารวมลดลงอยู่ที่ 15.84 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ 82.85

จังหวัดสุรินทร์ มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน มีความยาวตลอดชายแดนประมาณ 90 กิโลเมตร โดยติดกับจังหวัดอุดรธานี ราชอาณาจักรกัมพูชาผ่านจุดผ่านแดนถาวร ช่องจอม-โอรส์เมียด อำเภอ กาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้รับการยกฐานะจากจุดผ่อนปรนค้าชายแดนมาเป็นจุดผ่านแดนถาวร เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2554 เปิดทุกวัน ระหว่างเวลา 06.00 – 22.00 น. โดยในภาพรวม การค้าผ่านจุดผ่านแดนไทย-กัมพูชา พบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2564 มูลค่าการค้ารวมเพิ่มขึ้น โดยปี 2564 มีมูลค่าการค้ารวม 10,166.79 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ -40.62 จากปีก่อนหน้า

รูปที่ 2.3-1 ด้านการค้าชายแดนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

2.3.1 การค้านำเข้าส่งออก

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา 2 โดยมี จังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดสุรินทร์

1) จังหวัดบุรีรัมย์

การส่งออก พบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2558 – 2559 เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2560 เริ่มลดลง ในปี พ.ศ. 2561 ลดลงเหลือ 125.03 ล้านบาท จากปี พ.ศ. 2559 ที่มีมูลค่าสูง ถึง 567.79

ล้านบาท เมื่อเทียบจากปีก่อนหน้าที่มีมูลค่า 50.03 ล้านบาท เพิ่มขึ้นถึง 517.763 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 1,034.97 คาดการณ์ว่าช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2559 มีการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวจากการค้าชายแดนบริเวณช่องสายตะกู ทั้งงบประมาณจากกระทรวงมหาดไทย และงบประมาณกลุ่มจังหวัด ซึ่งกลุ่มจังหวัดมีโครงการพัฒนาด้านการค้าชายแดน เป็นการก่อสร้างรั้วบริเวณจุดผ่อนปรนช่องสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ความยาว 4.5 กิโลเมตร และซ่อมสร้างถนนลาดยางผิวทางแอสฟัลต์-ติกคอนกรีต สายบ้านสายโท 6 ใต้ ตำบลจันทบเพชร - บ้านสายโท 12 ใต้ ตำบลสายตะกู อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์ ประกอบกับได้มีกิจกรรมส่งเสริมทางการตลาด ทำให้ช่วงปี พ.ศ. 2559 เกิดการกระตุ้นทางการค้าชายแดน แต่เมื่อปี พ.ศ. 2560 การส่งออกลดลงเนื่องจากประเทศกัมพูชามีมาตรการไม่ให้มีการนำเข้าน้ำมันทางบก จนปี พ.ศ. 2562 มีมูลค่าส่งออกอยู่ที่ 71.13 ล้านบาท และภาคการส่งออกต้องชะลอจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 ที่ทำให้การส่งออกอยู่ที่มูลค่า 11.32 ล้านบาท

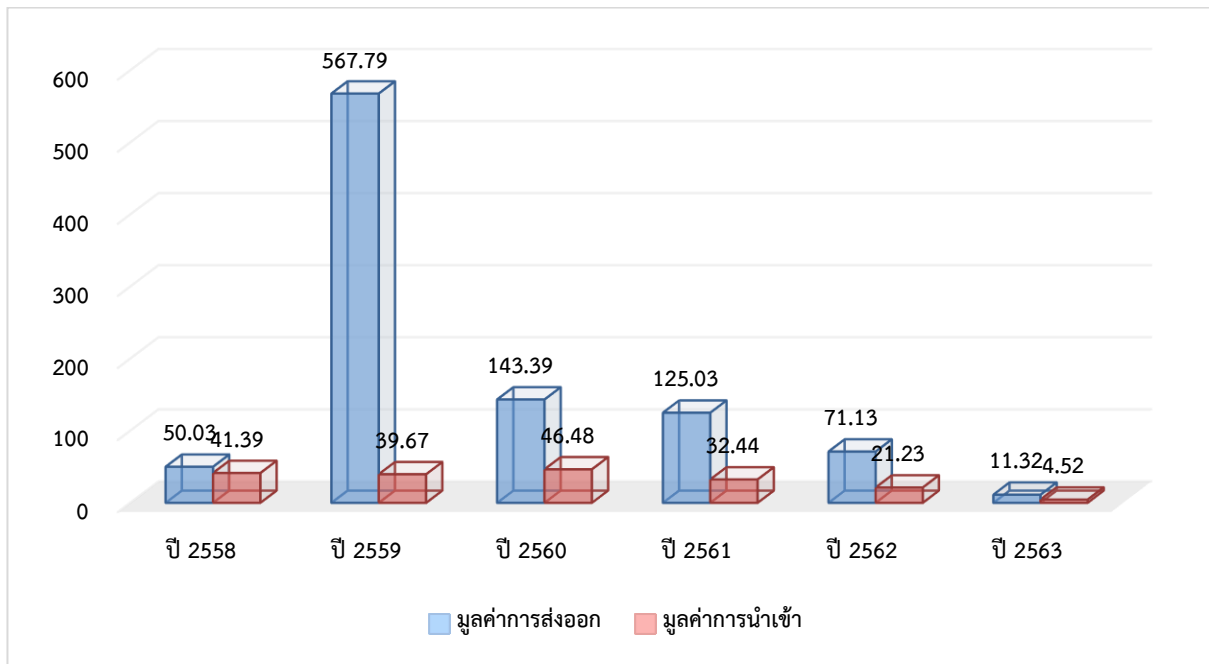
การนำเข้า พบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2562 เริ่มมีการชะลอตัวตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 ปี พ.ศ. 2563 นำเข้าอยู่ที่ 4.52 ล้านบาท ส่งผลให้ได้เปรียบดุลการค้า สำหรับปี พ.ศ. 2564 ไม่มีข้อมูลการค้าชายแดน เนื่องจากด้านการค้าบริเวณจุดผ่อนปรนการค้าชายแดนถูกสั่งปิด เนื่องจากมาตรการการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 2019

ตารางที่ 2.3-1 มูลค่าการส่งออก-นำเข้า ดุลการค้า และมูลค่าการค้ารวม จังหวัดบุรีรัมย์ ตั้งแต่ ปี 2558-2563

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปี 2558	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	
							ปี 2562	ปี 2563
มูลค่าการส่งออก	50.03	567.79	143.39	125.03	71.13	11.32	-43.11	-84.09
มูลค่าการนำเข้า	41.39	39.67	46.48	32.44	21.23	4.52	-34.56	-78.71
ดุลการค้า	8.64	528.12	96.91	92.59	49.89	6.79	-46.12	-86.39
มูลค่าการค้ารวม	92.88	602.47	189.87	157.47	92.36	15.84	-41.35	-82.85

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดบุรีรัมย์

รูปที่ 2.3-2 มูลค่าการส่งออก - การนำเข้า จังหวัดบุรีรัมย์

2) จังหวัดสุรินทร์

การส่งออก พบว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559 – 2564 มีช่วงที่การส่งออกเพิ่มขึ้นระหว่าง ปี พ.ศ. 2559 - 2563 แต่เมื่อปี พ.ศ. 2564 กลับลดลง เนื่องจากได้รับผลกระทบเกี่ยวกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาฮิวต์แอฟริกาในสุกร ทำให้กระทรวงพาณิชย์ได้มีมาตรการห้ามส่งออกสุกรมีชีวิตช่วงสามเดือนแรกของ ปี พ.ศ. 2564 (มกราคม – มีนาคม 2564) แต่อย่างไรก็ตามแม้ในช่วงเก้าเดือนหลังจะไม่มีมาตรการห้ามส่งออกสุกรมีชีวิตแล้วก็ตาม แต่การผลิตสุกรก็ไม่เพียงพอต่อประชากรในประเทศ และยังเป็นสินค้าควบคุม ทำให้มูลค่าการส่งออกของปี พ.ศ. 2564 ลดลงจากปีก่อนหน้า โดยมีมูลค่าอยู่ที่ 8,698.36 ล้านบาท

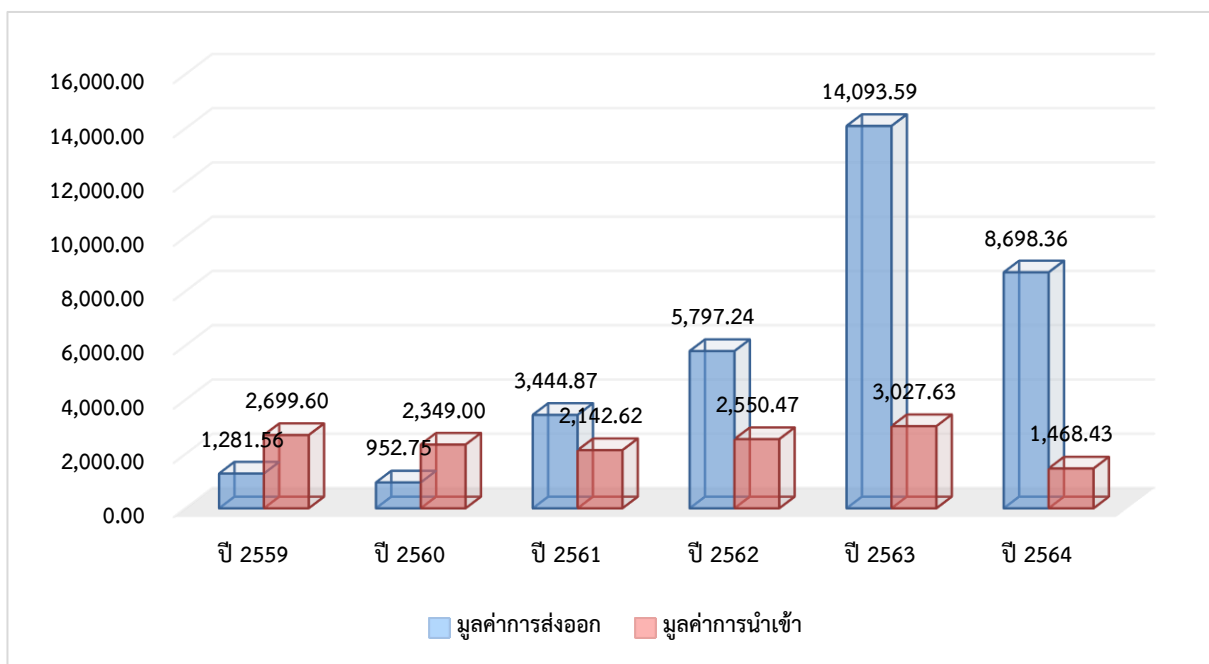
การนำเข้า มีแนวโน้มลดลง ช่วงปี พ.ศ. 2559-2564 โดยในปี 2564 มีมูลค่า 1,468.43 ล้านบาท ลดลงจากปีก่อนหน้า

ดุลการค้า จังหวัดสุรินทร์มีดุลการค้าเกินดุลอย่างต่อเนื่องทุกปี ยกเว้นช่วง ปี พ.ศ. 2559 และ ปี พ.ศ. 2560 ที่ขาดดุลการค้า เนื่องจากการนำเข้าสินค้าเกษตร เช่น มันสำปะหลัง ซึ่งมีการนำเข้าอย่างต่อเนื่อง และกัมพูชาไม่ให้มีการนำเข้าน้ำมันทางบก แต่พอปี พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป จังหวัดสุรินทร์เริ่มได้เปรียบดุลการค้า กระทั่งปี พ.ศ. 2564

ตารางที่ 2.3-2 มูลค่าการส่งออก-นำเข้า ดุลการค้า และมูลค่าการค้ารวม จังหวัดสุรินทร์ ตั้งแต่ ปี 2559-2564

หน่วย : ล้านบาท

รายการ	ปี 2559	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	อัตราการเปลี่ยนแปลง	
							ปี 2563	ปี 2564
มูลค่าการส่งออก	1,281.56	952.75	3,444.87	5,797.24	14,093.59	8,698.36	143.11	-38.28
มูลค่าการนำเข้า	2,699.60	2,349.00	2,142.62	2,550.47	3,027.63	1,468.43	18.71	-51.50
ดุลการค้า	-1,418.04	-1,396.25	1,302.25	3,246.77	11,065.96	7,229.93	240.83	-34.67
มูลค่าการค้ารวม	3,981.16	3,301.75	5,587.49	8,347.71	17,121.22	10,166.79	105.10	-40.62

รูปที่ 2.3-3 มูลค่าการส่งออก - การนำเข้า จังหวัดสุรินทร์

2.4 การท่องเที่ยว

2.4.1 สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญของกลุ่มจังหวัด

การท่องเที่ยวในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แบ่งแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดฯ ดังนี้ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปะ วัฒนธรรม และแหล่งมรดกประเพณี แหล่งท่องเที่ยวเชิงวิชาการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและความเชื่อ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงสันทนาการและบันเทิง

ตารางที่ 2.4-1 แหล่งท่องเที่ยวของเส้นทางอารยธรรมขอมในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	นครราชสีมา	
แหล่งท่องเที่ยวหลัก ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรมขอม	- ปราสาทหิน พิมาย	
แหล่งท่องเที่ยวรอง ของเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอม ประเภทโบราณสถาน	- ปราสาทปะโค - กู่พราหมณ์จำศีล - ปราสาทนางรำ - กุฏิฤๅษีน้อย - แหล่งหินดัดสี่คิ้ว	- ปราสาทโนนกู่ - ปราสาทเมืองแขก - ปราสาทเมืองเก่า - โบราณสถานเมืองเสมา - ปราสาทหินบ้านถนนหัก - ปราสาทห้วยแคน
แหล่งท่องเที่ยวรอง ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรมขอมประเภทศิลปวัฒนธรรม	- แหล่งโบราณคดีบ้านปราสาท - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย - พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติมหาวิรุณ	- หมู่บ้านด่านเกวียน
แหล่งท่องเที่ยวเสริม ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรมขอม	- อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี - อนุสรณ์สถานวีรกรรมบ้านทุ่งสัมฤทธิ์ - วัดเขาจันทร์งาม (ภาพเขียนสีโบราณบนเพิงผาหิน) - วัดธรรมจักรเสมาราม (พระพุทธรูปปางไสยาสน์) - วัดศาลาลอย (อุโบสถศิลปะไทยประยุกต์) - ศูนย์วัฒนธรรมสถาบันราชภัฏนครราชสีมา - สวนน้ำพุตาดหัวเฉลิมพระเกียรติ - หมู่บ้านปลูกหมอนเลี้ยงไหมบ้านหล่งประตูสามัคคี - พิพิธภัณฑ์ไม้กลายเป็นหิน ช้างดึกดำบรรพ์และไดโนเสาร์	- ประชุมพล - วัดบ้านไร่ - วัดโนนกู่ (วิหารหลวงพ่อโต) - ศูนย์วัฒนธรรมผ้าไหมปักธงชัย - อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ - เขื่อนลำตะคอง - โฮมสเตย์บ้านปราสาท - สวนสัตว์นครราชสีมา - ฟาร์มโชคชัย

ตารางที่ 2.4-2 แหล่งท่องเที่ยวของเส้นทางอารยธรรมขอมในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	ชัยภูมิ	
แหล่งท่องเที่ยวหลัก ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรมขอม	- ปราสาทภู	
แหล่งท่องเที่ยวรอง ของเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรม ขอมประเภทโบราณสถาน	- บ้านกุดโง้ง - เมืองโบราณคอนสวรรค์ - กู่บ้านกุดยาง (กู่แดง)	- พระธาตุหนองสามหมื่น
แหล่งท่องเที่ยวรอง ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรมขอมประเภทศิลปวัฒนธรรม		-
แหล่งท่องเที่ยวเสริม ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรมขอม	- อนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล - ศาลเจ้าพ่อพระยาภักดีชุมพล - ทุ่งดอกกระเจียว - อุทยานแห่งชาติไทรทอง - อุทยานแห่งชาติน้ำตกตาดโตน	- อุทยานแห่งชาติป่าหินงาม - อุทยานแห่งชาติภูแล่นคา - มอหินขาว - ศูนย์ส่งเสริมผ้าไหมจังหวัดชัยภูมิ (บ้านเขว้า) - เขื่อนจุฬาภรณ์

ตารางที่ 2.4-3 แหล่งท่องเที่ยวของเส้นทางอารยธรรมขอมในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	บุรีรัมย์	
แหล่งท่องเที่ยวหลัก ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรมขอม	- ปราสาทพนมรุ้ง - ปราสาทเมืองต่ำ	
แหล่งท่องเที่ยวรอง ของเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอม ประเภทโบราณสถาน	- ภูพระอังคาร - ปราสาทหนองหงส์ - เตาสวาย - เตานายเจียน - แหล่งตัดหินบ้านกรวด	- ปราสาทคูฤๅษี - ปราสาทคูสวนแดง - ภูฤๅษีบ้านโคกเมือง - ภูฤๅษีบ้านบัวลาย - ปราสาทบ้านบุ - เมืองฝ้าย
แหล่งท่องเที่ยวรองของเส้น ทางการ ท่องเที่ยว อารยธรรมขอมประเภท ศิลปะวัฒนธรรม	- ศูนย์วัฒนธรรมอีสานใต้	
แหล่งท่องเที่ยวเสริม ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรมขอม	- พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช - พิพิธภัณฑ์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ วัดบ้านพระสวาย - ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ - วนอุทยานเขากระโดง	- เขตห้ามล่าสัตว์ป่าอ่างเก็บน้ำห้วยตลาด - เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดงใหญ่ - ศูนย์หัตถกรรมทอผ้าไหมบ้านนาโพธิ์ - เขื่อนลำนางรอง

ตารางที่ 2.4-4 แหล่งท่องเที่ยวของเส้นทางอารยธรรมขอมในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์

ประเภทแหล่งท่องเที่ยว	สุรินทร์	
แหล่งท่องเที่ยวหลักของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรมขอม	- ปราสาทตาเมือนธม - ปราสาทศรีขรภูมิ	- ปราสาทภูมิโปน
แหล่งท่องเที่ยวรอง ของเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอม ประเภทโบราณสถาน	- ปราสาทเมืองที - ปราสาทจอมพระ - ปราสาทตามอญ - ปราสาทบ้านพลวง	- ปราสาทบ้านไพร - ปราสาทตาเมือน - ปราสาทตาเมือนโต้ง - ปราสาทยายเหงา
แหล่งท่องเที่ยวรอง ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรม ขอมประเภทศิลปะวัฒนธรรม	- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุรินทร์ - หมู่บ้านหัตถกรรมเครื่องเงิน เขวาสินรินทร์	- หมู่บ้านวัฒนธรรมดงมัน
แหล่งท่องเที่ยวเสริม ของเส้นทางท่องเที่ยว อารยธรรม ขอม	- อนุสาวรีย์พระยาสุรินทภักดีศรี ณรงค์จางวาง (เชียงบูน) - หอภาพเมืองสุรินทร์ - วัดบูรพาราม(หลวงพ่อบุระชีว์) - วนอุทยานพนมสวาย	- วนอุทยานป่าสนหนองคู - หมู่บ้านช้าง (บ้านตากวาง) - กลุ่มหัตถกรรมบ้านโชค - ตลาดการค้าช่องจอม

2.4.2 สถานการณ์การท่องเที่ยวและรายได้

ในปี พ.ศ.2564 กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ รวม 5,090,825 คน ลดลงจากปีก่อนที่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว รวม 8,173,265 คน คิดเป็นร้อยละ -37.71 แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวคนไทย 5,072,459 คน และนักท่องเที่ยวต่างประเทศ 18,366 คน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เกิดการระบาดระลอกใหม่ จึงมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส จึงทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวรวมลดลงถึง 8,485 ล้านบาท เมื่อเทียบกับปีก่อนที่มีรายได้รวม 16,929.02 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ -49.87

ตารางที่ 2.4-5 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดฯ ปี 2560 – 2564

รายการ	ปี 2560	ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง			
						ปี 2561	ปี 2562	ปี 2563	ปี 2564
นักท่องเที่ยวรวม (คน)	13,323,754	13,725,787	15,296,533	8,173,265	5,090,825	3.02	11.44	-46.57	-37.71
- คนไทย (คน)	13,094,754	13,413,618	14,964,852	8,104,884	5,072,459	2.44	11.56	-45.84	-37.41
- คนต่างประเทศ (คน)	229,000	312,169	331,681	68,381	18,366	36.32	6.25	-79.38	-73.14
โรงแรม/ที่พัก (แห่ง)	1,158	1,078	1,184	1,089	1,821	-6.91	9.83	-8.02	67.22
ห้องพัก (ห้อง)	31,764	30,222	33,572	32,970	35,663	-4.85	11.08	-1.79	8.17
ค่าใช้จ่าย/คน/วัน (บาท)	1,162	1,177	1,162	-	609	1.31	-1.27	-	-
รายได้ (ล้านบาท)	26,233	31,845	35,370	16,929	8,485	21.39	11.07	-52.14	-49.88

ที่มา : ข้อมูลจากการรายงานของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดในกลุ่มจังหวัด และจากกรมการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ หากจำแนกจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดฯ ในปี พ.ศ. 2564 จะพบว่า

- นักท่องเที่ยว (รวม) มากที่สุด คือ จังหวัดนครราชสีมา มีนักท่องเที่ยวรวม 3,469,983 คน รองลงไป คือ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดชัยภูมิ และจังหวัดสุรินทร์ ตามลำดับ

- รายได้จากการท่องเที่ยว มากที่สุด จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5,806.85 ล้านบาท รองลงไป คือ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดชัยภูมิ

จังหวัดนครราชสีมามีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางประวัติศาสตร์ อารยธรรม ขอม เขียววัฒนธรรมและธรรมชาติ จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก สำหรับจังหวัดบุรีรัมย์ ถือได้ว่าเป็นจังหวัดที่เปิดตัวเป็นการท่องเที่ยวเชิงกีฬา โดยมีสนามกีฬาระดับมาตรฐานทั้งสนามฟุตบอล สนามแข่งรถ อีกทั้งยังสามารถจัดงาน MOTO GP เพื่อดึงดูดนักกีฬามาแข่งขันจากทั่วโลก ทำให้มีทั้งนักกีฬา และผู้เข้าชมหลั่งไหลมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก การท่องเที่ยวและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจึงอยู่ในระดับรองลงมา จังหวัดสุรินทร์เนื่องจากมีด้านการค้าชายแดนซึ่งเป็นสถานที่ท่องเที่ยวและเป็นจุดซื้อขายสินค้าจึงอยู่

ในอันดับที่สาม ส่วนจังหวัดชัยภูมิ ที่โดดเด่นในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แต่บางแห่งยังต้องรอเปิดฤดูกาล เช่น ทุ่งดอกกระเจียว หรือแหล่งท่องเที่ยวน้ำตก ซึ่งจะมีช่วงที่สามารถนักท่องเที่ยวลงเล่นน้ำได้ และบางช่วงไม่สามารถลงเล่นได้

ตารางที่ 2.4-6 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของกลุ่มจังหวัดฯ ปี 2564

จังหวัด	นักท่องเที่ยว (คน)			รายได้	
	คนไทย	คนต่างประเทศ	รวม	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน (บาท)	รายได้ (ล้านบาท)
นครราชสีมา	3,454,694	15,289	3,469,983	-	5,806.85
ชัยภูมิ	457,490	608	458,098	583	583.13
บุรีรัมย์	782,959	2,122	785,081	1,855	1,456.21
สุรินทร์	377,316	347	377,663	-	638.86

ที่มา : กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

3. โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

3.1 โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมในปัจจุบัน

3.1.1 ทางถนน

ระบบคมนาคมทางถนนของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีโครงข่ายถนนที่เชื่อมระหว่างกลุ่มและภายในกลุ่มจังหวัดที่สำคัญ ได้แก่

1) **ทางหลวงหมายเลข 2** ถนนมิตรภาพ เป็นหนึ่งในทางหลวงสายประธานของประเทศไทย มีจุดต้นทางที่ จุดตัดทางแยกทางหลวงหมายเลข 1 จังหวัดสระบุรี และสิ้นสุดที่ บริเวณด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยวิ่งผ่านจังหวัด สระบุรี-นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย มีระยะทางรวม 495.409 กิโลเมตร

2) **ทางหลวงพิเศษหมายเลข 6** มอเตอร์เวย์ สายบางปะอิน-จอหอ เป็นทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองที่อยู่ในสถานะกำลังก่อสร้าง มีจุดเริ่มต้นที่ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสิ้นสุดที่ จุดตัดทางหลวงหมายเลข 204 ตำบลหนองกระทุ่ม อำเภอนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยวิ่งผ่านจังหวัด พระนครศรีอยุธยา-สระบุรี-นครราชสีมา มีระยะทางรวม 196 กิโลเมตร

3) **ทางหลวงหมายเลข 24** ทางต่างระดับสีคิ้ว - อุบลราชธานี มีจุดเริ่มต้นที่ ทางต่างระดับสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และสิ้นสุดที่ ถนนในเขตเมืองอุบลราชธานี อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี โดยวิ่งผ่านจังหวัด นครราชสีมา-บุรีรัมย์-สุรินทร์-ศรีสะเกษ-อุบลราชธานี มีระยะทางรวม 419.879 กิโลเมตร

4) **ทางหลวงหมายเลข 201** สายถนนสีคิ้ว-เขิงคาน มีจุดเริ่มต้นที่ ทางแยกต่างระดับสีคิ้ว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และสิ้นสุดที่ อำเภอเขิงคาน จังหวัดเลย โดยวิ่งผ่านจังหวัด นครราชสีมา-

ชัยภูมิ-ขอนแก่น-เลย มีระยะทางรวม 382.469 กิโลเมตร ซึ่งสามารถเดินทางต่อไปยังสะพานมิตรภาพน้ำเหือง ไทย-ลาวที่เชื่อมต่อกับสปป.ลาวได้ผ่านทางหลวงหมายเลข 2195

5) **ทางหลวงหมายเลข 202** สายชัยภูมิ-เขมราฐ มีจุดเริ่มต้นที่ สี่แยกโรงต้ม อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ และสิ้นสุดที่ ตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี โดยวิ่งผ่านจังหวัด ชัยภูมิ- นครราชสีมา-บุรีรัมย์-มหาสารคาม-ร้อยเอ็ด-ยโสธร-อำนาจเจริญ-อุบลราชธานี มีระยะทางรวม 380.653 กิโลเมตร

6) **ทางหลวงหมายเลข 205** สายบ้านหมี่-สามแยกสุรนารายณ์ มีจุดเริ่มต้นที่ ตำบลโพหนอง อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี และสิ้นสุดที่ สามแยกสุรนารายณ์ จุดตัดกับทางหลวงหมายเลข 224 อำเภอเมือง นครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยวิ่งผ่านจังหวัด ลพบุรี-ชัยภูมิ-นครราชสีมา มีระยะทางรวม 231.085 กิโลเมตร

7) **ทางหลวงหมายเลข 219** สายบรบือ-บุรีรัมย์ มีจุดเริ่มต้นที่ อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม และสิ้นสุดที่ ตัวเมืองบุรีรัมย์ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิ่งผ่านจังหวัด มหาสารคาม-สุรินทร์-บุรีรัมย์ มีระยะทางรวม 136.485 กิโลเมตร

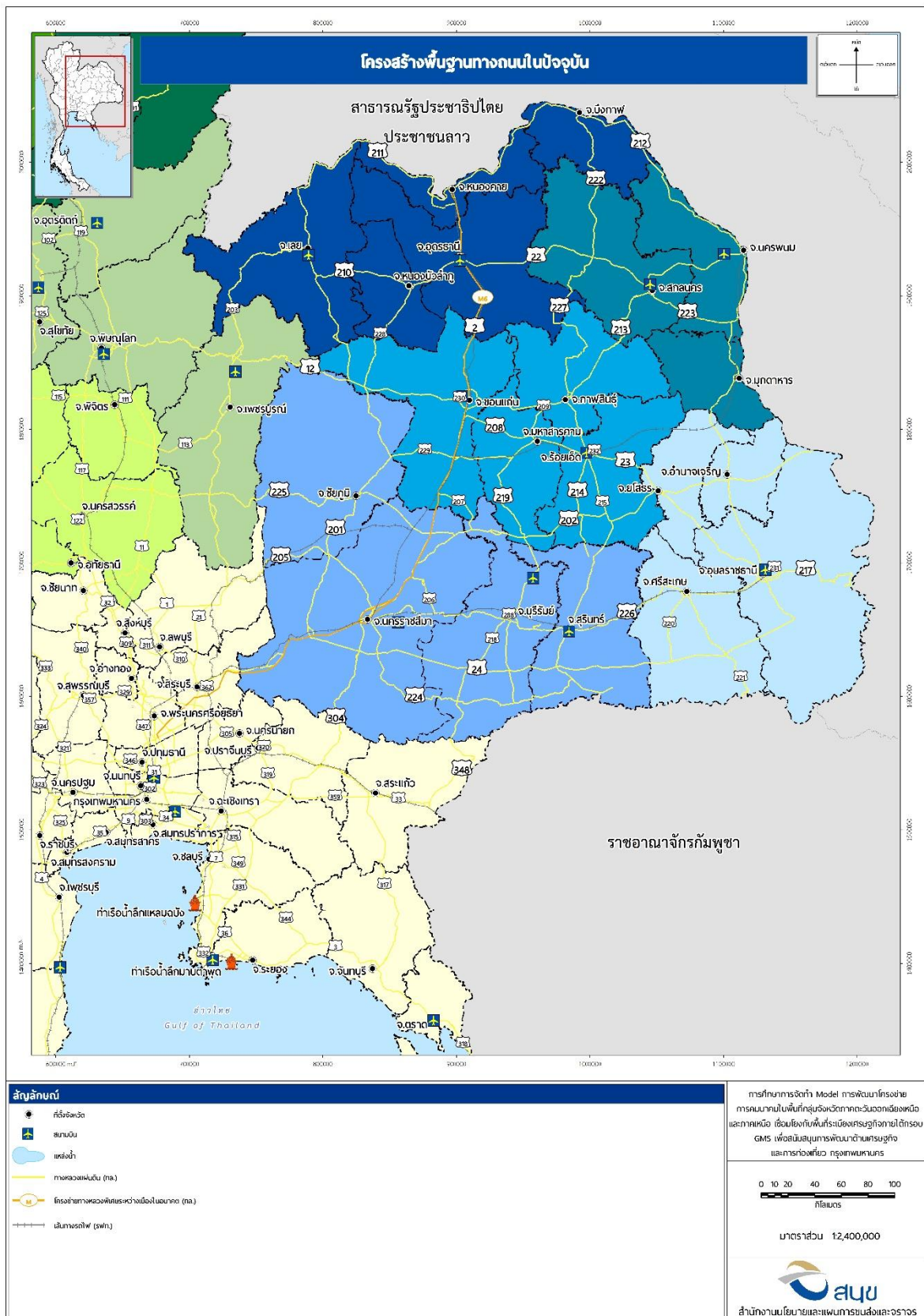
8) **ทางหลวงหมายเลข 224** สายนครราชสีมา-หินโคน มีจุดเริ่มต้นที่ ตัวเมืองนครราชสีมา อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา และสิ้นสุดที่ จุดตัดทางแยกหมายเลข 214 อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยวิ่งผ่านจังหวัด นครราชสีมา-บุรีรัมย์-สุรินทร์ มีระยะทางรวม 225.356 กิโลเมตร ซึ่งเป็นเส้นทางที่เชื่อมต่อระหว่างเทศบาลนครนครราชสีมาไปยังราชอาณาจักรกัมพูชาได้ผ่านทางหลวงหมายเลข 214

9) **ทางหลวงหมายเลข 225** สายแยกบึงบอระเพ็ด - ชัยภูมิ ที่เชื่อมโยงการเดินทางจากภาค กลางไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจุดเริ่มต้นที่ แยกบึงบอระเพ็ด ตำบลปากน้ำโพ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และสิ้นสุดที่ ตัวเมืองชัยภูมิ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ โดยวิ่งผ่าน จังหวัด นครสวรรค์ -พชรบูรณ์-ชัยภูมิ มีระยะทางรวม 253.290 กิโลเมตร

10) **ทางหลวงหมายเลข 226** สายห้วยทะเล-วารินชำราบ มีจุดเริ่มต้นที่ ตำบลห้วยทะเล อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา และสิ้นสุดที่ ตำบลวารินชำราบ อำเภовารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยวิ่งผ่านจังหวัด นครราชสีมา-บุรีรัมย์-สุรินทร์-ศรีสะเกษ-อุบลราชธานี มีระยะทางรวม 324.330 กิโลเมตร

11) **ทางหลวงหมายเลข 304** สายปากเกร็ด-สะพานต่างระดับนครราชสีมา มีจุดเริ่มต้นที่ ห้าแยกปากเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และสิ้นสุดที่ ทางเลี้ยวเมืองนครราชสีมา จุดตัดทางหลวง หมายเลข 2 และ 204 อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยวิ่งผ่านจังหวัด นนทบุรี-กรุงเทพฯ-ฉะเชิงเทรา-ปราจีนบุรี-นครราชสีมา มีระยะทางรวม 296.707 กิโลเมตร

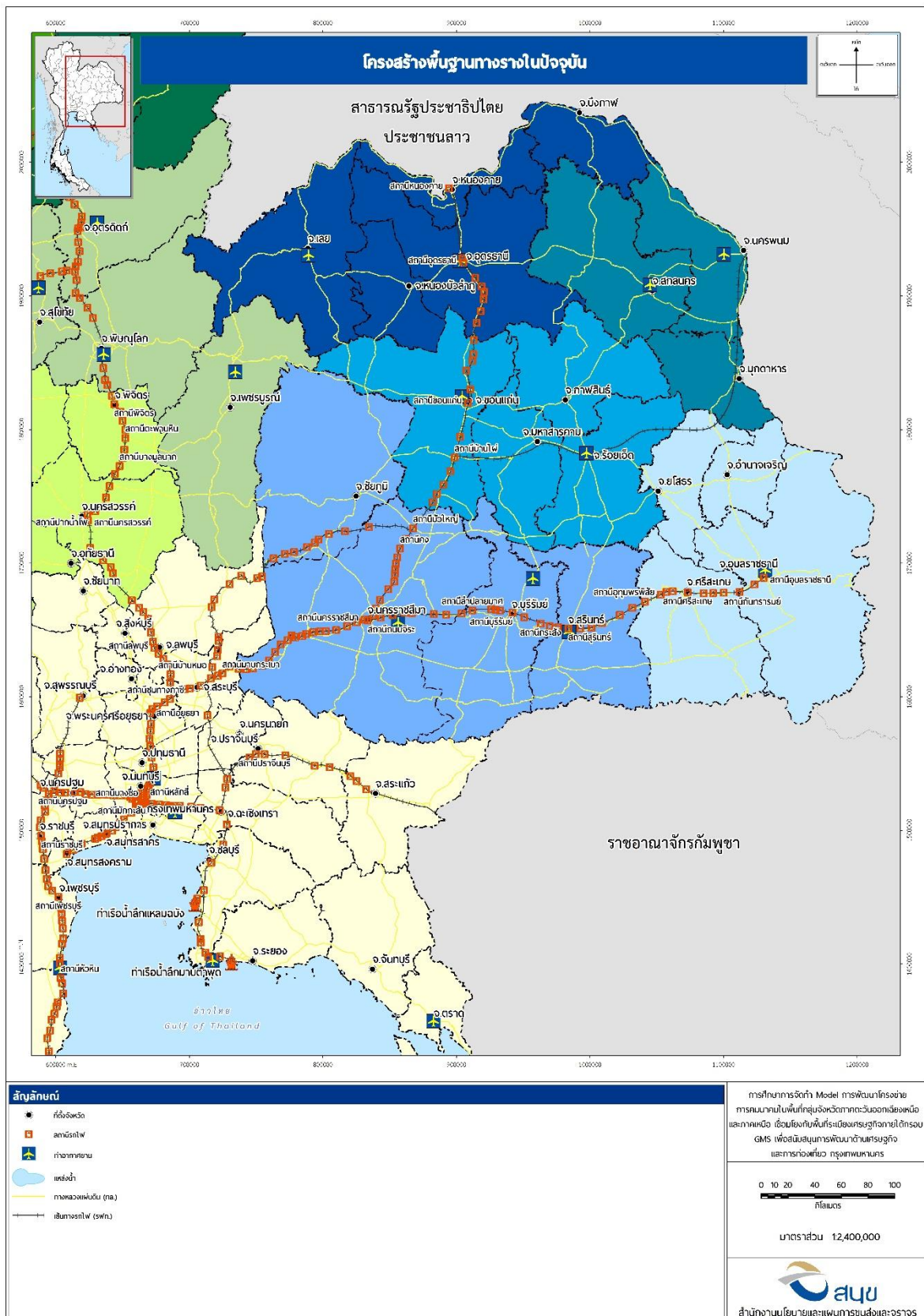
12) **ทางหลวงหมายเลข 348** สายอรัญประเทศ - นางรอง มีจุดเริ่มต้นที่ จุดตัดทางแยกทางหลวงหมายเลข 33 อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว และสิ้นสุดที่ จุดตัดทางแยกทางหลวงหมายเลข 24 อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยวิ่งผ่านจังหวัด สระแก้ว-บุรีรัมย์ มีระยะทางรวม 139.341 กิโลเมตร ซึ่งสามารถเดินทางเชื่อมต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชาได้ผ่านทางหลวงหมายเลข 33

รูปที่ 3.1-1 โครงสร้างพื้นฐานทางถนนในปัจจุบัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1.2 ทางราง

ระบบคมนาคมทางรางของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ที่จังหวัดนครราชสีมา เป็นศูนย์กลางของระบบการขนส่งทางรางที่เชื่อมโยงระหว่าง กรุงเทพมหานคร กับจังหวัดต่าง ๆ ในกลุ่ม จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งตอนบน ตอนกลางและตอนล่าง ประกอบด้วย (1) เส้นทางรถไฟสาย นครราชสีมา - หนองคาย (ทางแยกจากชุมทางถนนจิระ - หนองคาย) ซึ่งมีการเดินทางผ่านจังหวัด นครราชสีมา-ขอนแก่น-อุดรธานี-หนองคาย และสุดปลายทางที่สถานีรถไฟท่านาแล้ง สปป.ลาว โดยในปัจจุบัน ได้พัฒนาเป็นรถไฟรางคู่ ซึ่งมีระยะทาง 628 กิโลเมตร ทั้งหมด 49 สถานี (2) เส้นทางรถไฟสายนครราชสีมา - อุบลราชธานี (แยกจากชุมทางบ้านภาชี - อุบลราชธานี) ซึ่งมีการเดินทางผ่านจังหวัด นครราชสีมา-บุรีรัมย์-ศรีสะเกษ-อุบลราชธานี และสุดปลายทางที่สถานีรถไฟอุบลราชธานี อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยในปัจจุบันได้พัฒนาเป็นรถไฟรางคู่ โดยในปัจจุบันได้พัฒนาเป็นรถไฟรางคู่ ซึ่งมีระยะทาง 575 กิโลเมตร ทั้งหมด 60 สถานี และ (3) เส้นทางลัดไปเชื่อมที่สถานีรถไฟชุมทางบัวใหญ่ (ทางแยกจากชุมทางแก่งคอย - ชุมทางบัวใหญ่) ซึ่งมีการเดินทางผ่านจังหวัด สระบุรี-ลพบุรี-ชัยภูมิ-นครราชสีมา ซึ่งมีระยะทาง 181 กิโลเมตร ทั้งหมด 40 สถานี

รูปที่ 3.1-2 โครงสร้างพื้นฐานทางรางในปัจจุบัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3.1.3 ทางน้ำ

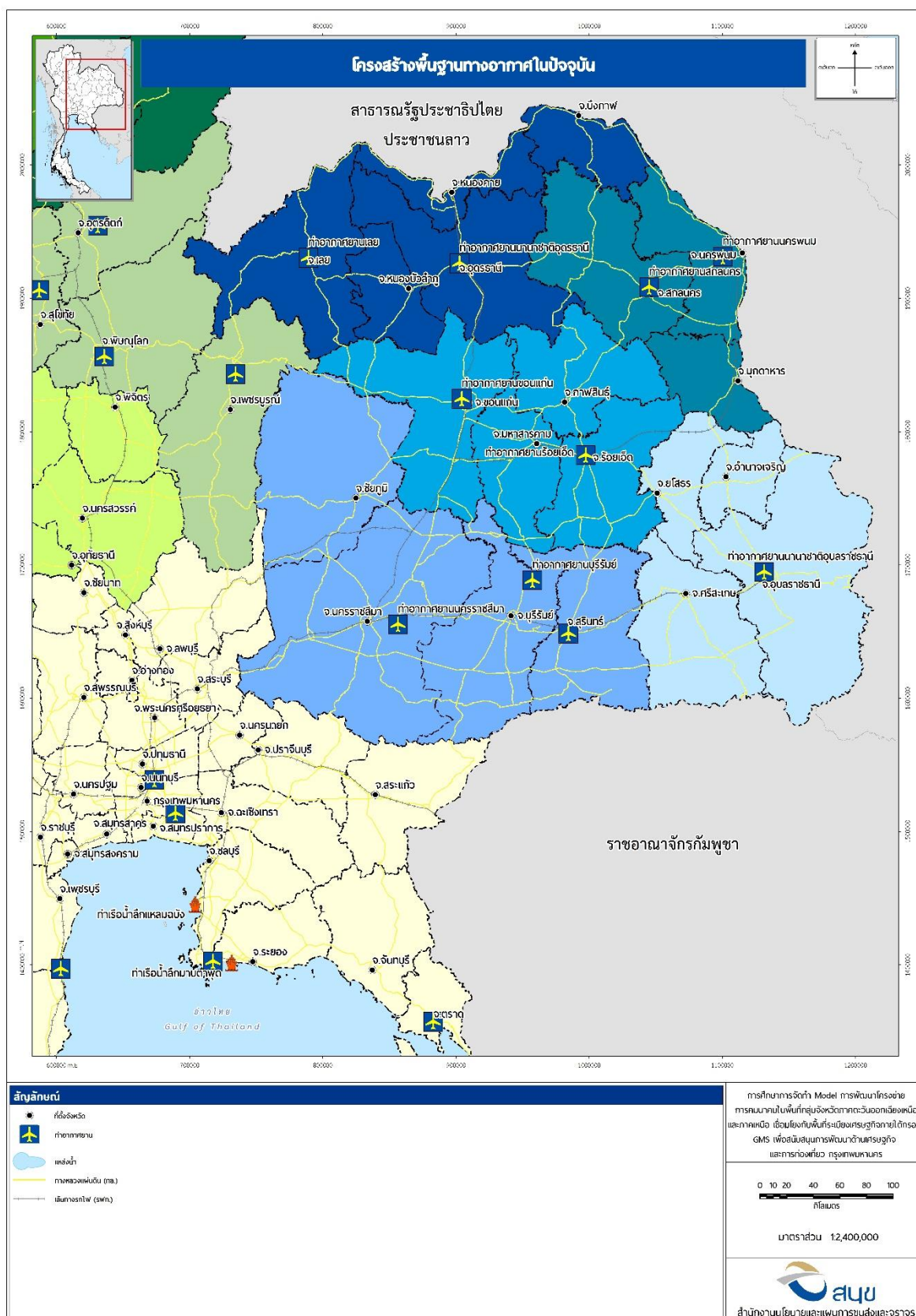
ระบบคมนาคมทางน้ำของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย แม่น้ำจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ (1) แม่น้ำชี มีต้นน้ำที่เขาค้อในเขตอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ แล้วไหลผ่าน ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด ยโสธรแล้วไปรวมกับแม่น้ำมูลที่เส้นแบ่ง เขตอำเภอเชียงยืน กับอำเภอวารินชำราบ (2) แม่น้ำมูล แหล่งกำเนิดของต้นน้ำอยู่ที่เขาวง กับเขาละมั่งในเขตอำเภอปักธงชัย จังหวัดนครราชสีมา ผ่านจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ แล้วไปรวมกับแม่น้ำชี และไหลออกสู่มหาน้ำโขง ที่อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี และ (3) แม่น้ำพระเพลิง เกิดจากทิวเขาชันกำแพง ไหลผ่านจังหวัดนครราชสีมา ลงสู่มหาน้ำมูลที่อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา โดยการขนส่งทางน้ำภายในบริเวณพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีปริมาณน้อยมากเมื่อเทียบกับการขนส่งด้านอื่น ๆ เนื่องจากข้อจำกัดทางลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ราบสูง ความตื้นและความแคบของลำน้ำ รวมถึงเส้นทางที่คดเคี้ยวจึงไม่เป็นที่นิยมในระบบคมนาคมขนส่งภายในประเทศ จึงเป็นการใช้เพื่อการเกษตรกรรม และการท่องเที่ยวเป็นหลัก

3.1.4 ทางอากาศ

ระบบคมนาคมทางอากาศของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีท่าอากาศยานจำนวน 2 แห่ง ได้แก่

(1) ท่าอากาศยานนครราชสีมา (ท่าอากาศยานพาณิชย์) (Nakhonratchasima Airport) มีตั้งอยู่ที่อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองนครราชสีมาไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตร โดยผู้โดยสารจังหวัดใกล้เคียงสามารถเข้าถึงได้ทางถนนทางหลวง 226 ปัจจุบันไม่มีสายการบินให้บริการ และ

(2) ท่าอากาศยานบุรีรัมย์ (Buriram Airport) ตั้งอยู่ที่ อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ห่างจากเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ ประมาณ 34 กิโลเมตร โดยผู้โดยสารจังหวัดใกล้เคียงสามารถเข้าถึงได้ทางถนนทางหลวง 219 ปัจจุบันมีสายการบินให้บริการ 2 สายการบิน ประกอบด้วย Nok Air และ Thai AirAsia เป็นต้น

รูปที่ 3.1-3 โครงสร้างพื้นฐานทางอากาศในปัจจุบัน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4. แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ. 2566-2570)

4.1 สรุปภาพรวมของกลุ่มจังหวัด

4.1.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ มีพื้นที่ประมาณ 51,720.19 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 32,323,535 ไร่ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นละติจูดที่ 14 องศา 5 ลิปดาเหนือ ถึงเส้นละติจูดที่ 16 องศา 43 ลิปดาเหนือ และระหว่างเส้นลองจิจูดที่ 107 องศา 10 ลิปดาตะวันออก ถึงเส้นลองจิจูดที่ 110 องศา 7 ลิปดาตะวันออก ซึ่งจากที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ดังกล่าวนี้ จะทำให้พื้นที่ตั้งอยู่ในโซนเวลามาตรฐานสากลที่พิกัดลองจิจูด 105 องศาตะวันออก ซึ่งเป็นเวลาที่เร็วกว่ากรีนิช ประเทศอังกฤษ 7 ชั่วโมง และมีสภาวะอากาศแบบสวันนา (Tropical Savanna Climate) ตามการจำแนกเขต ภูมิอากาศแบบ Koppen ซึ่งจะมีอากาศร้อนอุณหภูมิสูงตลอดปี โดยมีฤดูฝนสลับกับฤดูแล้งอย่างเด่นชัด โดยฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึง เดือนตุลาคม และฤดูแล้งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึง เดือนเมษายน

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดขอนแก่น จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด
- ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดปราจีนบุรี สระแก้ว และราชอาณาจักรกัมพูชา
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดศรีสะเกษ
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดนครนายก

4.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีลักษณะทั้งเป็นพื้นที่ราบสูงและภูเขา พื้นที่ราบลุ่ม และพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น และพื้นที่ลูกคลื่นลอนลึก โดยสามารถแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

ลักษณะเทือกเขาสูงและที่ราบสูง

มีความสูงจากระดับน้ำทะเลมากกว่า 250 เมตร อยู่บริเวณ อำเภอปากช่อง ปักธงชัย วังน้ำเขียว นครบุรี และเสิงสาง

เขตเทือกเขาตงพญาเย็น มีความสูงตั้งแต่ 500 – มากกว่า 1,000 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง อยู่บริเวณ ทางตอนเหนือของเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ บางส่วนของอำเภอหนองบัวระเหว อำเภอเทพสถิต อำเภอกอนสาร อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอหนองบัวแดง อำเภอภูเขียว อำเภอแก้งคร้อ อำเภอภักดีชุมพล อำเภอซับใหญ่

บริเวณเทือกเขาพนมดงรักมีความสูงตั้งแต่ 200 เมตรจากระดับน้ำทะเล บริเวณด้านตะวันตกของอำเภอหนองหงส์ ตอนใต้ของอำเภอโนนสุวรรณ อำเภอหนองกี่ อำเภอนางรอง อำเภอปะคำ อำเภอละหานทราย อำเภอบ้านกรวด อำเภอโนนแดง ของจังหวัดบุรีรัมย์ อำเภอบัวเขต อำเภอสังขะ อำเภอกาบเชิง อำเภอพนมดงรัก จังหวัดสุรินทร์

ที่ราบลุ่มแม่น้ำ

เช่น บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำลำเชียงไกร ลำปลายมาศ ที่ราบลุ่มริมฝั่งลำสะเทต พื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำชี ในเขตอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอกอนสวรรค์ อำเภอบ้านเขว้า อำเภอแก้งคร้อ อำเภอเทพสถิต อำเภอบำเหน็จณรงค์ พื้นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำมูล บริเวณอำเภอพุทไธสง อำเภอคูเมือง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ เขตอำเภอท่าตูม อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

พื้นที่ลูกคลื่น

มีลักษณะเป็นพื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้นที่สูงสลับที่นา สูงจากระดับน้ำทะเลไม่เกิน 200 เมตร อยู่เขตอำเภอกำแพงแสน อ.บ้านเหลื่อม อ.บ้านบัวใหญ่ อ.เสีตา อ.บ้านบัวลาย อ.โนนแดง อ.เอกราช อ.ลำทะเมนชัย อ.เมืองยาง อ.ชุมพวง อ.พิมาย อ.คง อ.ขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา ลูกคลื่นลอนต่ำมีความสูงประมาณ 300-500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง ในพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองชัยภูมิ อำเภอหนองบัวระเหว อำเภอบ้านเขว้า อำเภอแก้งคร้อ อำเภอเทพสถิต อำเภอบำเหน็จณรงค์ อำเภอเกษตรสมบูรณ์ อำเภอบ้านแท่น จังหวัดชัยภูมิ พื้นที่ลูกคลื่นลอนตื้น ที่มีความสูงประมาณ 150 200 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง บริเวณอำเภอประโคนชัย อำเภอพลับพลาชัย อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอห้วยราช อำเภอคูเมือง อำเภอลำปลายมาศ อำเภอกระสัง อำเภอบ้านด่าน บางส่วนของอำเภอนางรอง อำเภอหนองกี่ อำเภอหนองหงส์ อำเภอสตึก อำเภอพุทไธสง อำเภอนาโพธิ์ อำเภอบ้านใหม่ชัยพล จ.บุรีรัมย์ อำเภอชำนิ อำเภอแคนดง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดบุรีรัมย์

4.1.3 จุดแข็ง และจุดอ่อน ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด (SWOT)

4.1.3.1 จุดแข็ง (Strengths)

- 1) กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์เป็นแหล่งผลิตสินค้าเกษตรสำคัญ เช่น ข้าว มันสำปะหลัง โคเนื้อ
- 2) เป็นแหล่งกานิดต้นน้ำสำคัญ และลุ่มน้ำสาขาที่สำคัญสำหรับการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์หลายสาย
- 3) เกษตรกรในท้องถิ่นมีภูมิปัญญา และมีปราชญ์ด้านการเกษตร
- 4) มีหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่วิจัยและพัฒนาพันธุ์สัตว์ กระจายพันธุ์ให้แก่เกษตรกรในพื้นที่กลุ่มจังหวัดหลายหน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคเนื้อ อยู่ตำบลลำพญากลาง อ.ลำสนธิ จ.ลพบุรี เขตติดต่อกับ อ.เทพารักษ์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาโคนม อ.ปากช่อง ศูนย์วิจัยและพัฒนาสุกร อ.ปากช่อง ศูนย์วิจัยและพัฒนากระบือ อ.เมือง จ.สุรินทร์
- 5) เป็นแหล่งผลิตปศุสัตว์อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ระดับประเทศ
- 6) เป็นแหล่งผลิตโคเนื้อคุณภาพสูงระดับประเทศ
- 7) เกษตรกรให้ความสำคัญกับการปลูกปลอดภัย
- 8) มีองค์กรเกษตรกรและเครือข่ายที่หลากหลาย
- 9) หน่วยงานภาครัฐและบุคลากรมีองค์ความรู้ในการถ่ายทอดไปสู่เกษตรกร

- 10) มีการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น เชิงธรรมชาติ เชิงประวัติศาสตร์ เชิงกีฬาและนันทนาการ เชิงสุขภาพ เชิงวัฒนธรรมประเพณี เชิงศาสนาและความเชื่อ แหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับช้าง เป็นต้น
- 11) มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา ข้อมูลสำคัญทางประวัติศาสตร์ ทางด้านอารยธรรมขอม ที่สามารถเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 12) มีจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ และจุดผ่อนปรนช่องสายตะกู จังหวัดบุรีรัมย์
- 13) เป็นประตูสู่อีสาน และประเทศเพื่อนบ้าน
- 14) มีพื้นที่การเกษตรเป็นร้อยละ 69 ของพื้นที่กลุ่มจังหวัด โดยนาข้าวคิดเป็นร้อยละ 62.99 ของพื้นที่การเกษตร พืชไร่ คิดเป็น ร้อยละ 27.68 ของพื้นที่การเกษตร และมีการทำปศุสัตว์ สามารถต่อยอดไปยังอุตสาหกรรมมูลค่าสูง
- 15) มีพื้นที่และประชากรเป็นจำนวนมาก โดยมีพื้นที่ประมาณ 51,720.19 ตารางกิโลเมตร และประชากรกว่า 6.7 ล้านคน
- 16) มีจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ และจุดผ่อนปรนช่องสายตะกู จังหวัดบุรีรัมย์
- 17) มีอุตสาหกรรมเกษตรเข้มแข็ง โดยมีสัดส่วนประเภทอุตสาหกรรม ปี 2563 อุตสาหกรรมเกษตรอยู่ที่ร้อยละ 58 อุตสาหกรรมประเภทอาหาร อยู่ที่ร้อยละ 33
- 18) เป็นพื้นที่ติดชายแดน สามารถรับวัตถุดิบ (Raw Material) จากประเทศเพื่อนบ้านได้
- 19) มีถนนเชื่อมโยงทุกภาคส่วนและประเทศเพื่อนบ้าน
- 20) มีอัตลักษณ์และภูมิปัญญาเฉพาะถิ่น
- 21) เป็นสินค้าหัตถกรรมที่มีมูลค่าสูงเนื่องจากเป็นสินค้าที่ทำด้วยมือจึงมีคุณค่าและมีมูลค่าสูง
- 22) จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหมผู้ผลิตผ้าไหมหรือผลิตภัณฑ์ไหม มีจำนวนมาก
- 23) มีผลิตภัณฑ์แปรรูปจากไหมที่หลากหลายและสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้
- 24) เกษตรกรมีศักยภาพในการผลิตไหมเพื่อจำหน่ายให้กับบริษัทเอกชน
- 25) ประชาชนมีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการผลิตสาขาการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา (ด่านเกวียน) เครื่องจักรสาน การทอผ้าไหม การนำพืชสมุนไพรมาใช้เพื่อมาดูแลสุขภาพ และทำการเกษตรอินทรีย์ ดนตรีการละเล่น ศิลปะพื้นบ้าน อาหารท้องถิ่น
- 26) มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานมาก
- 27) ประชาชนให้ความสนใจกับการออม
- 28) มีการดูแลกลุ่มคนที่เปราะบาง (เด็ก, ผู้สูงอายุ, คนพิการ, ผู้ด้อยโอกาส, กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง) ให้เข้าถึงสวัสดิการทางสังคมที่ดี
- 29) มีเครือข่ายของภาคประชาสังคมที่เข้มแข็ง
- 30) มีสถาบันการศึกษา และแหล่งเรียนรู้ ที่เข้มแข็งและหลากหลาย
- 31) หน่วยงานของรัฐมีความพร้อมในการดำเนินงาน

4.1.3.2 จุดอ่อน (Weaknesses)

- 1) มีผลผลิตบางส่วนไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน
- 2) น้ำและแหล่งน้ำทางการเกษตรไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร
- 3) เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพทางการเกษตรได้น้อย
- 4) สภาพดินเหมาะกับการปลูกพืชได้บางประเภท และบางพื้นที่ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 5) เกษตรกรมีฐานะยากจน และขาดเงินทุนหมุนเวียนทำการเกษตร
- 6) เกษตรกรขาดองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการตั้งแต่การผลิตจนถึงการเก็บเกี่ยวแปรรูปและเพิ่มมูลค่า
- 7) เกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรขาดผู้นำที่เข้มแข็ง
- 8) ต้นทุนการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรสูงขึ้น
- 9) เกษตรกรส่วนใหญ่ยังทำการปลูกพืชเชิงเดี่ยว
- 10) ถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังทรุดโทรม
- 11) มีแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งทรุดโทรมและไม่สามารถฟื้นฟูได้
- 12) ขาดการบริการรถสาธารณะเข้าแหล่งท่องเที่ยว
- 13) ขาดการลงทุนภาคเอกชนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น
- 14) W14 ขาดความต่อเนื่องการดำเนินงานระหว่างภาครัฐและเอกชน
- 15) W15 ขาดการพัฒนา ทักษะ ความรู้ ของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ในรูปแบบชีวิตวิถีถัดไป (Next Normal)
- 16) ประชาชน ชุมชน ในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวน้อย
- 17) ขาดมาตรการรักษาความปลอดภัยและอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว
- 18) ไม่มีการวางระบบดิจิทัลเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ
- 19) การกระจายรายได้ยังต่ำ
- 20) ขาดการเตรียมความพร้อมกำลังคนสมรรถนะสูงสำหรับอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ BCG
- 21) ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจในอุตสาหกรรม BCG
- 22) Brand “นครชัยบุรินทร์” ยังไม่เป็นที่แพร่หลาย
- 23) ผู้ผลิตใหม่บางรายยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงไหมส่งผลให้ได้ผลผลิตต่ำและไม่มีคุณภาพ
- 24) ผู้ผลิต ผู้ประกอบการใหม่ขาดทักษะและเทคนิคในการฟอกย้อมเส้นไหมส่งผลให้ได้เส้นไหมและผ้าไหมที่ไม่ได้มาตรฐาน
- 25) ขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการของเสียในระบบการฟอกย้อม
- 26) ขาดการส่งเสริมด้านการตลาด
- 27) ขาดการสืบสานภูมิปัญญาให้แก่เยาวชนคนรุ่นใหม่
- 28) การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ขาดความร่วมมือ

- 29) ขาดการจัดการระบบฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ทันสมัย
- 30) ประชากรมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้
- 31) ประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงการใช้น้ำได้
- 32) คุณภาพและการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่ยังต้องได้รับการพัฒนา
- 33) บุคลากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอ
- 34) ผู้สูงอายุอยู่ลำพังคนเดียว มีแนวโน้มสูงขึ้น
- 35) อัตราการพึ่งพิงสูง
- 36) ประชาชนขาดความรู้ด้านกฎหมาย
- 37) ช่องทางการเข้าถึงบริการภาครัฐยังมีน้อย
- 38) ชุมชนขาดการบริหารจัดการทรัพยากรของท้องถิ่น

4.1.3.3 โอกาส (Opportunities)

- 1) แนวโน้มของผู้บริโภคให้ความสำคัญกับสินค้า สีเขียว สินค้าเกษตรปลอดภัย และผลิตภัณฑ์สมุนไพร
- 2) แอปพลิเคชัน แพลตฟอร์มออนไลน์ เทคโนโลยี e-Payment ช่วยในการขยายตลาดและสร้างตลาดใหม่ เกิดยอดขายที่สูงขึ้น
- 3) มีโครงการรถไฟความเร็วสูง โครงการรถไฟทางคู่สายที่เข้ามาช่วยในระบบโลจิสติกส์และการขนส่งสินค้าเกษตร
- 4) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนและรับซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรที่ได้มาตรฐานเพิ่มมากขึ้น เพื่อลดการเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
- 5) ประเทศอาเซียนมีความต้องการสินค้าเกษตรบางประเภทเพิ่มมากขึ้น
- 6) ภาวะสงครามและการเปลี่ยนแปลงทางอากาศ ทำให้บางประเทศไม่สามารถส่งออกได้ ประเทศไทยจึงมีโอกาสดังกล่าวมากขึ้น
- 7) พฤติกรรมการท่องเที่ยวแบบใหม่ในยุคโควิด - 19 เลือกท่องเที่ยวแบบสโลว์ไลฟ์ หลีกหนีจากความวุ่นวาย โดยเฉพาะการท่องเที่ยวแนวสัมผัสธรรมชาติ ชิมช้อปวิถีชุมชน ไรด์ทริป ออกป่าตั้งแคมป์
- 8) แอปพลิเคชัน แพลตฟอร์มออนไลน์ เทคโนโลยี e-Payment ทำให้การใช้บริการต่างๆ สะดวกสบาย ลดการสัมผัสบุคคล
- 9) มีโครงการรถไฟความเร็วสูง โครงการรถไฟทางคู่สายมาบกะเบา-ชุมทางจิระ มอเตอร์เวย์ สายบางปะอิน นครราชสีมาของรัฐบาลในพื้นที่กลุ่มจังหวัด
- 10) รัฐบาลสนับสนุนอุตสาหกรรม mice
- 11) ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยว การค้าการลงทุน
- 12) การบูรณาการเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวระหว่างภาครัฐ องค์กรส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชน

- 13) นโยบายระเบียบเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (NeEC) จังหวัดนครราชสีมา เชื่อมโยงนครชัยบุรินทร์
- 14) การเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy)
- 15) มีโครงการรถไฟความเร็วสูง โครงการรถไฟทางคู่สายมาบกะเบา-ชุมทางจิระ มอเตอร์เวย์ สายบางปะอิน นครราชสีมา ของรัฐบาลในพื้นที่กลุ่มจังหวัด
- 16) รัฐบาลให้ความสำคัญและสนับสนุนเศรษฐกิจ BCG
- 17) การให้ความสำคัญและขับเคลื่อนด้านนโยบายด้านสภาพแวดล้อม ภูมิอากาศ ได้แก่ อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (COP26), เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs), การปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero), การจัดการ การปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ Carbon Emission
- 18) พฤติกรรมการบริโภคของคนยุคปัจจุบัน ที่รักษาสุขภาพ เน้นผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติ ออร์แกนิก
- 19) แอปพลิเคชัน แพลตฟอร์มออนไลน์ เทคโนโลยี e-Payment ทำให้การใช้บริการต่างๆ สะดวกสบายเข้าถึงผู้บริโภคโดยตรง
- 20) หน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุน เช่น ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ สำนักงานพัฒนา ชุมชนจังหวัด สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัด สถาบันการศึกษา
- 21) ประเทศไทยเป็นประเทศชั้นนำเกี่ยวกับไหมหัตถกรรมพื้นบ้านเป็นที่ยอมรับในระดับสากล
- 22) นโยบายส่งเสริมการใช้และสวมใส่ผ้าไทยตามมติ ครม.
- 23) โปรตีนอาหารจากแมลงเป็นแหล่งอาหารทดแทนแห่งอนาคต
- 24) แอปพลิเคชัน แพลตฟอร์มออนไลน์ เทคโนโลยี e-Payment ทำให้การใช้บริการต่างๆ สะดวกสบาย ลดการสัมผัสบุคคล
- 25) การฉีดวัคซีนป้องกันไวรัส COVID-19 ทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลดีต่อการฟื้นตัวของ เศรษฐกิจไทยและเศรษฐกิจโลก รวมทั้งการฟื้นตัวของการส่งออกสินค้า
- 26) หน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้การส่งเสริมและสนับสนุนในการสร้างรายได้ให้กับประชาชน
- 27) ประชาชนตื่นตัวหันมาใช้พืชสมุนไพร และภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย ในการดูแลสุขภาพ มากขึ้น
- 28) นโยบายรัฐบาลให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนทุกช่วงวัย

4.1.3.4 อุปสรรค (Threats)

- 1) การเปลี่ยนแปลงสภาวะอากาศทั่วโลก (climate change)
- 2) ความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร
- 3) สินค้าเกษตรมีคู่แข่งเพิ่มมากขึ้น จากต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น
- 4) การใช้มาตรการกีดกันจากการค้า

- 5) มีโรคระบาดอุบัติใหม่เกี่ยวกับพืชและสัตว์ และมนุษย์ ส่งผลให้ปริมาณการผลิตมีความผันผวน
- 6) แรงงานภาคเกษตรเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ คนรุ่นใหม่สนใจการทำงานภาคเกษตรน้อยลง ทำให้แนวโน้มแรงงานภาคการเกษตรน้อยลง
- 7) ความเสี่ยงในการระบาดระลอกใหม่ของไวรัส COVID-19 ทั้งจากการฉีดวัคซีนที่ยังไม่ครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ อาจทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงักและกระทบต่อแผนเปิดประเทศเพื่อรับนักท่องเที่ยวได้
- 8) ความเสี่ยงจากแรงงานต่างด้าว กระทบกับกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ
- 9) ความเสี่ยงจากความปลอดภัยขณะท่องเที่ยว เช่น อุบัติเหตุขณะเดินทาง อุบัติเหตุระหว่างท่องเที่ยว การประสพภัยธรรมชาติ ป้ายบอกทางที่ไม่ชัดเจน และไม่เป็น 2 ภาษา
- 10) ติดขัดข้อกฎหมายและระเบียบของพื้นที่ทำให้ไม่สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวได้ เช่น อุทยานเขาใหญ่ ไม่สามารถติดป้ายได้
- 11) ความเสี่ยงเรื่องกฎหมายแรงงานต่างด้าว
- 12) ด่านถาวรมีพื้นที่น้อย เนื่องจากติดขัดกับข้อกฎหมายและระเบียบของพื้นที่ ทำให้ยังไม่สามารถพัฒนาด่านได้
- 13) ไม่มีแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประกอบการในอุตสาหกรรม BCG T4 มีคู่แข่งทางการค้า ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ได้แก่ EEC เวียดนาม ลาว
- 14) มีคู่แข่งในตลาดผ้าทอ จากเส้นใยอื่น ที่ได้รับความนิยม เช่น ผ้าฝ้าย กัญชง ไผ่บวบ
- 15) ความนิยมผ้าไหมมีจำกัด เช่น นิยมในคนวัยทำงาน และสวมใส่ในบางโอกาส
- 16) เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ทำให้กำลังซื้อลดลง
- 17) ต้นทุนการผลิตสูงส่งผลให้ราคาผลิตภัณฑ์ไหมสูง
- 18) เศรษฐกิจชะลอตัวทำให้มีกำลังซื้อของผู้บริโภคลดลง
- 19) ขาดนวัตกรรมในการกระบวนการย้อมสีธรรมชาติเพื่อให้ได้คุณภาพสีที่ได้มาตรฐาน
- 20) ความเสี่ยงในการระบาดระลอกใหม่ของไวรัส COVID-19 ทั้งจากการฉีดวัคซีนที่ยังไม่ครอบคลุมประชากรส่วนใหญ่ และความเสี่ยงจากแรงงานต่างด้าว อาจทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจหยุดชะงัก
- 21) อาชญากรรมทางไซเบอร์ทวีความรุนแรงขึ้น เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุ เป็นกลุ่มเสี่ยงสูง
- 22) การเปลี่ยนแปลงและผันผวนของธรรมชาติ ภัยพิบัติต่าง ๆ ส่งผลต่อการพัฒนา

4.2 เป้าหมายการพัฒนากลุ่มจังหวัด

“ศูนย์กลางของเกษตรอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ใหม่ ท่องเที่ยวอารยธรรมขอม การค้าชายแดน และสังคมเป็นสุข”

รูปที่ 4.2-1 เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2566-2570

4.3 ประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด

- 1) ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาขีดความสามารถเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจร
- 2) ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวการท่องเที่ยว การค้าชายแดนและผลิตภัณฑ์ใหม่
- 3) ประเด็นการพัฒนาที่ 3 ยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

4.4 สรุปรโครงการสำคัญแบ่งตามประเด็นการพัฒนาของกลุ่มจังหวัด

4.4.1 โครงการสำคัญตามประเด็นการพัฒนาที่ 1 การพัฒนาขีดความสามารถเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจร

- 1) โครงการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 2) โครงการพัฒนานวัตกรรมเกษตรและอาหารปลอดภัย นครชัยบุรินทร์
- 3) โครงการยกระดับมาตรฐานการผลิตปศุสัตว์นครชัยบุรินทร์ครบวงจร

4.4.2 โครงการสำคัญตามประเด็นการพัฒนาที่ 2 ยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

- 1) โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว
- 2) โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์
- 3) โครงการยกระดับเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน และการค้าชายแดน
- 4) โครงการพัฒนานวัตกรรมการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ใหม่กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์แบบครบวงจร

4.4.3 โครงการสำคัญตามประเด็นการพัฒนาที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิต

- 1) โครงการยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนทุกช่วงวัยนครชัยบุรินทร์

5. การประชาสัมพันธ์เพื่อแนะนำโครงการและรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายการสัมมนาเพื่อแนะนำโครงการและรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

- 1) ผู้บริหาร ผู้แทนระดับจังหวัดจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงาน จังหวัด แขวงทางหลวง แขวงทางหลวงชนบท ขนส่งจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยวองค์การบริหารส่วนจังหวัด สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เป็นต้น
- 2) ผู้บริหารภาคเอกชนและผู้ประกอบการ เช่น สภาอุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัด สภาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัด ผู้ประกอบการขนส่งและโลจิสติกส์ผู้ประกอบการ โรงแรมและผู้ประกอบการท่องเที่ยว เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบภาพรวมโครงการขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดการพัฒนาของโครงการ รวมทั้งแผนการดำเนินการศึกษาโครงการและระยะเวลาในการดำเนินงาน
- 2) กลุ่มเป้าหมายได้ร่วมแลกเปลี่ยน ให้ข้อมูล แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อการศึกษาของโครงการ และแนวคิดทิศทางการพัฒนาโครงการ ในพื้นที่ต่าง ๆ
- 3) คณะผู้ศึกษาได้รับข้อเสนอแนะ ความคิดเห็น และประเด็นที่ต้องพิจารณาเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ไปพิจารณาประกอบในการการศึกษาและแนวคิด ทิศทางการพัฒนาโครงการอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่ และยกระดับศักยภาพการพัฒนาต่อไป

หน่วยงานเจ้าของโครงการ

สำนักส่งเสริมระบบการขนส่งและจราจรในภูมิภาค สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร
เลขที่ 35 ถนนเพชรบุรี แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ : 0-2215-1515 ต่อ 3041, 3042, 3045

กลุ่มบริษัทที่ปรึกษา

บริษัท โชติจินดา คอนซัลแตนท์ จำกัด

เลขที่ 1473/4 อาคารโชติจินดา ซอยพัฒนาการ 31/1 ถนนพัฒนาการ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง
กรุงเทพมหานคร 10250
โทรศัพท์ : 0-2318-7235
อีเมล : chotichinda@chotichinda.com

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เลขที่ 239 ถนนห้วยแก้ว ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50200
โทรศัพท์ : 053-941-300 โทรสาร : 053-217-143
อีเมล : contact@cmu.ac.th

บริษัท ดีเคดี คอนซัลแตนท์ จำกัด

เลขที่ 1199 อาคารปิยวรรณ ชั้น 8 ถนนพหลโยธิน แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ : 0-2619-9931 โทรสาร : 0-2619-9932
อีเมล : dc@decade.co.th